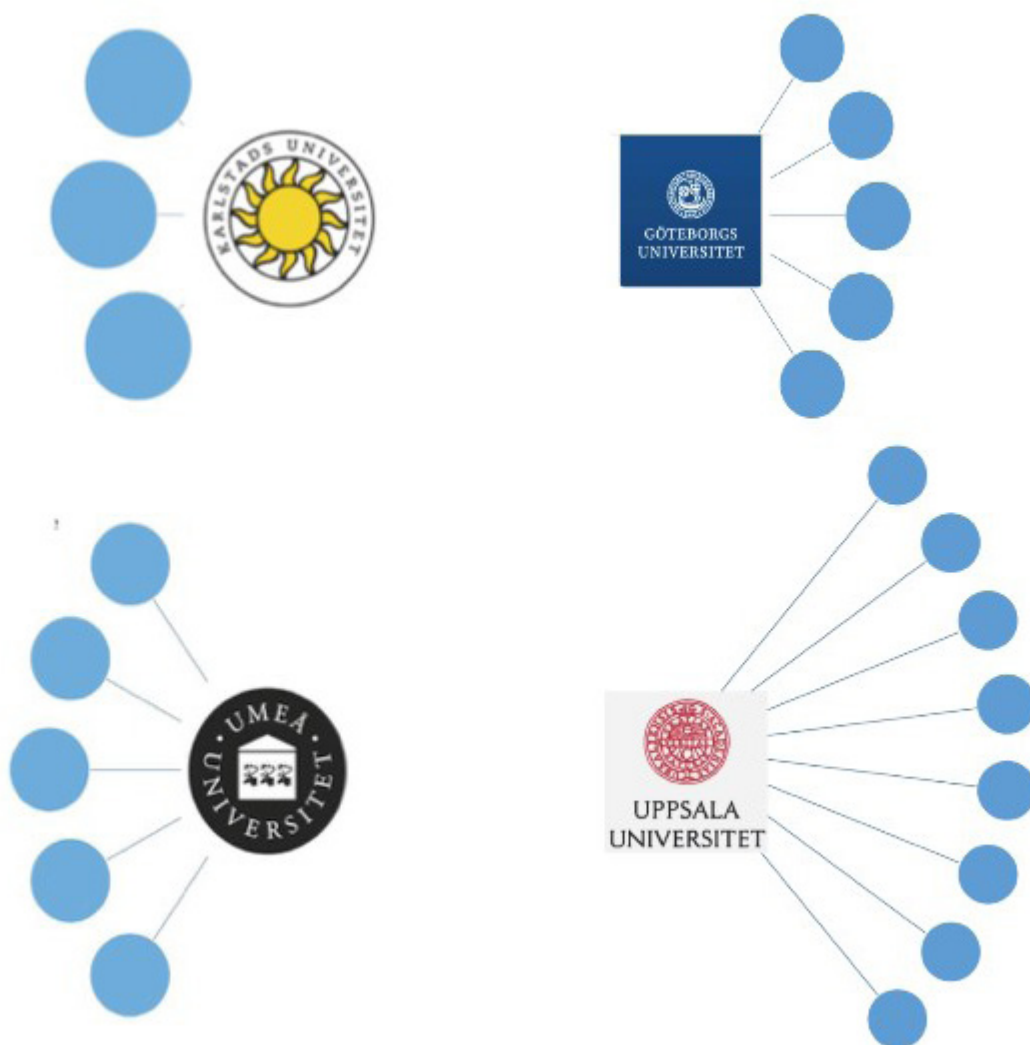

Utbildning, lærande, forskning

En evalueringsstudie - delrapport 1

Tine S. Prøitz
Kristin Barstad
Petter Aasen

Tine S. Prøitz
Kristin Barstad
Petter Aasen

Utbildning, lærande, forskning

En evalueringsstudie - delrapport 1

© 2019 Tine S. Prøitz, Kristin Barstad, Petter Aasen
Universitetet i Sørøst-Norge
Institutt for pedagogikk
Bakkenteigen, 2019

Skriftserien fra Universitetet i Sørøst-Norge nr. 19

ISSN: 2535-5325 (Online)

ISBN: 978-82-7860-359-8 (Online)

Utgivelser i publiseres som Creative Commons* og kan kopieres fritt og videreformidles til andre interesserte uten avgift. Navn på utgiver og forfatter(e) angis korrekt. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.no>

Forord

Evalueringsstudien av forsøksvirksomheten Utbildning, Lärande, Forskning (ULF) hadde oppstart etter sommeren 2018, og vil følge utviklingen i ULF frem til januar 2022. Evalueringen er således i startfasen.

Denne første delrapporten bygger på innhentet av materiale fram til 22. Januar 2019. I rapporten har vi vektlagt å beskrive evalueringens design, metode og analytiske perspektiver. Vi beskriver videre forsøkets rammebetingelser og gir et oversiktsbilde av arbeidet med forsøksvirksomheten med utgangspunkt i aktivitetene i den nasjonale samordningsgruppen og arbeidet med oppstarten av virksomheten i de fire ULF-nodene på Universitetet i Uppsala, Universitetet i Gøteborg, Universitetet i Umeå og Universitetet i Karlstad. Vi identifiserer aktørenes tolkninger av forsøksopdraget og strukturer og prosesser som er etablert for å gjennomføre forsøksvirksomheten. Vi presenter også noen første og tentative refleksjoner og vurderinger rundt hvordan oppdraget er grepet an som helhet og i de fire nodene. Avslutningsvis identifiserer vi noen tematiske dimensjoner i forsøksvirksomheten, som vil følges opp i det videre arbeidet med evalueringen av forsøket.

Delrapporten er skrevet på norsk, men vi anvender også svenske ord og begreper i teksten. Dels for å ivareta den svenske betydningen av sentrale begreper knyttet til forsøksvirksomheten der det i begrenset grad finnes tilsvarende ord på norsk. Dels for å forsøke å styrke formidlingen av teksten til svenske lesere.

Tine S. Prøitz og Kristin Barstad har bearbeidet det innsamlede materialet og hatt det redaksjonelle hovedansvaret for rapporten.

Universitetet i Sørøst-Norge februar 2019,

Petter Aasen
Prosjektleder

Sammendrag

Den svenske regjeringen ga i Regeringsbeslut III:4 (090317) Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet og Karlstads universitet følgende oppdrag:

Regeringen uppdrar åt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktisk forskning. Försöksverksamheten ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskolläro- och lärutbildningarna och i skolväsendet.

Hensikten med oppdraget er å bidra til å forsterke det vitenskapelige grunnlaget for lærer- og førskolelærerutdanningene og skolevesenet virksomhet. Sentrale elementer i oppdraget er å planlegge og gjennomføre forsøk med det siktemål å utvikle og utprøve modeller som kan bidra til langsiktig samarbeid mellom universitet/ høyskoler og skolhuvudmän om praksisnær forskning innenfor skolens/førskolens praksisfelt. Lærere og førskolelærere skal gis mulighet til å medvirke i planleggingen og gjennomføringen av forskningen.

Samordningsgruppens medlemmer viser i hovedsak til en felles forståelsesramme for ULF-oppdraget som handler om det å fylle et tomrom mellom skolevirksomheten og universitetsverdenen som i dag riktignok har strukturer og arenaer for samarbeid og dialog, men som i for liten grad bidrar til at kunnskapsutveksling og felles problemforståelser kan etableres på fast basis. Medlemmene vektlegger ulike sider til denne grunnforståelsen av oppdraget, som at de skal skape strukturer som ikke helt har eksistert til nå gjennom at det mangler naturlige koblinger mellom skolhuvudmän og læresetene for utvikling av virksomhetene.

Møtevirksomheten i samordningsgruppen, viser at det har vært høy aktivitet i samordningsgruppen og gjennom redegjørelsene i møtene også tydelig fremgang på nodenivå. Et spesielt fokus har vært rettet mot det å få avtaler og virksomhetsplaner på plass, noe som er et arbeid som fortsetter i 2019. Minnesanteckningarna og våre feltnotater fra møtene tyder på at ULF er i ferd med å vokse frem som en organisasjon med svært høy og flerdimensjonal kompleksitet, både horisontalt og vertikalt, med mange involverte organisasjoner og enkeltindivider, og med en bred kontaktflate mot sentrale aktører innenfor utdanningsfeltet. Samordningsgruppens medlemmer forholder seg til et komplekst bilde av aktører og strukturer i rask utvikling og problematiserer selv i et møte midtveis i 2018 betydningen av å stoppe opp og vurdere sin egen strategiske agenda. Dette ses i

sammenheng med hvordan gruppen anser at den første tiden har gått med til å bygge opp rammen for virksomheten, mens de nå i større grad er i en periode med diskusjoner om erfaringene med ULF-arbeidet. Spesielt handler denne tematiseringen om hva modellene de er med på å utvikle skal gi svar på.

Modell begrepet i regjeringsoppdraget er komplisert. I intervjuer med samordningsgruppens medlemmer viste noen av medlemmene til at det i ULF kan være flere modeller og at de kan se forskjellig ut og at det innenfor modellene kan det være ulike varianter. I ULF kan noen velge å arbeide mer med å bygge strukturer mens andre velger å arbeide med forskningsutlysninger for å bygge strukturer, noe som innebærer at midlet for å nå en ULF-struktur kan se ulikt ut. Denne fleksibiliteten er medlemmene enige om at er helt nødvendig med tanke på kompleksiteten i ULF, for eksempel som alle de store og små kommunene som er involvert, der noen er langt fra læresetene og andre nær. Et av medlemmene viste til at det nasjonale nivået har et behov for modeller, det regionale nivået har behov for modeller og tilsvarende at det lokale nivået også har behov for modeller.

Praktiknæra forskning er et sentralt omdreiningspunkt i oppdragsteksten for ULF. Det er også et begrep som er forstått ulikt og som innenfor den svenske konteksten er definert på flere måter. Medlemmene i samordningsgruppen har flere tilnærminger til “praktiknæra forskning” som begrep og fenomen. Et utgangspunkt er at praktiknæra forskning gjøres allerede og at det finnes utdanningsvitenskapelig forskning i Sverige som er veldig praktiknær i dag og at ULF handler om å gjøre den praktiknære utdanningsforskningen som finnes i dag bredere, samtidig skal det også skapes noe nytt. Det legges også til at praktiknæra forskning er å forstå som forskning på lik linje med all annen forskning men som er forankret hos profesjonen. På den andre siden handler det praktiknæra i ULF også om karriereutvikling. Et annet medlem peker på at de tenker seg at lærerstudentene i grundutbildning skal kobles på i forskningsmiljøene for å utvikle et “forskande förhållningsätt” og at dette handler om det “vetenskapliga förhållningsättet” som skal gjennomsyre skolen. Samordningsgruppens medlemmenes betraktninger om praktiknæra forskning er bred og inkluderer ulike tilnærminger og problemstillinger og metoder.

ULF består i dag av ulike typer forsøksvirksomhet igangsatt fra de fire læresetene som fikk ULF oppdraget av regjeringen. Virksomheten ved det enkelte ULF-node er i ulike stadier av oppstart, og samtlige læreseter har knyttet til seg andre læreseter med lærerutdanning etter en invitasjon fra rektorene ved UU, GU, KaU og UmU. De tre nodene som utredningsgruppen har mottatt dokumentasjon fra har alle inngått avtaler med sine samarbeidende læreseter. UU, Umu og GU har alle inngått avtaler med huvudmän. De samarbeidende læresetene har kommet ulikt langt i å ferdigstille avtaler med sine respektive huvudmän. Dokumentene viser at noen av læresetene bygger samarbeidet med skolhuvudmän på tidligere nettverk/samarbeidsorgan (RUC og Fosam), mens andre synes å bruke ULF-avtalen som en anledning til å etablere nye nettverk/samarbeidsorgan og å peke ut fagpersoner som er læresetets representanter både i nodemøtene, i intern organisering ved læresetet og i møtene med huvudmänn det skal inngås avtale med. Rapporten viser derfor ikke et fullstendig bilde av situasjonen, men at det er mange prosesser i gang. De avtalene som er inngått mellom de respektive læresetene og de respektive huvudmän er av varierende omfang og har en stor bredde i tema og innretning. Det er naturlig at vi evalueringsprosjektet ser nærmere på innholdet i avtalene som grunnlag for utvalg av case for nærmere studier i neste fase av prosjektet.

Innhold

1.	Introduksjon – Regjeringsoppdraget og de ansvarlige universitetenes intensjonsavtale	1
1.1.	Den forskningsbaserte evalueringens design og metode.....	3
1.2.	Datamateriale	4
2.	Analytiske dimensjoner i lys av forsknings- og utdanningspolitisk kontekst	6
2.1.	Forskningspolitisk kontekst	11
2.2.	Utdanningspolitisk kontekst.....	14
3.	Bakgrunnen	16
3.1.	Förslag på nasjonalt skolforskningsavtal för skolområdet	17
3.2.	Regeringsoppdraget.....	19
3.3.	Avsiktsförklaring/intensjonsavtale	21
3.4.	Interesseanmälan för medverkan i försöksverksamhet med praktisknära forskning	23
4.	Arbeidet i den nasjonale samordningsgruppen	25
4.1.	Oppstart og aktiviteter i 2017	25
4.2.	Aktiviteter i 2018.....	27
4.3.	Samordningsgruppens fortolkninger av oppdraget	30
4.3.1.	Fortolkning og forståelser av ULF-oppdraget.....	31
4.3.2.	Hva er en modell i ULF-oppdraget?.....	33
4.4.	Praktisknära forskning.....	34
4.5.	Igangsatte prosesser på nodenivå	35
4.5.1.	Göteborg.....	36
4.5.2.	Uppsala	36
4.5.3.	Umeå.....	37
4.5.4.	Karlstad	37
5.	ULF forsøksvirksomhet – struktur og organisering.....	40
5.1.	Göteborgnoden.....	41
5.2.	Uppsalanoden	43
5.3.	Umeånoden	49
5.4.	Karlstadnoden	52
5.5.	Oppsummering	53
6.	Modeller for forsøksvirksomhet for samverkan omkring praktisknära forskning	54
7.	Referanser	57

1. Introduksjon – Regjeringsoppdraget og de ansvarlige universitetenes intensjonsavtale

Den svenske regjeringen ga i Regeringsbeslut III:4 (090317) Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet og Karlstads universitet følgende oppdrag:

Regeringen uppdrar åt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktisk forskning. Försöksverksamheten ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskollärarytbildningarna och i skolväsendet.

Hensikten med oppdraget er å bidra til å forsterke det vitenskapelige grunnlaget for lærer- og førskolelærerutdanningene og skolevesenet virksomhet. Sentrale elementer i oppdraget er å planlegge og gjennomføre forsøk med det siktemål å utvikle og utprøve modeller som kan bidra til langsiktig samarbeid mellom universitet/ høyskoler og skolhuvudmän om praksisnær forskning innenfor skolens/førskolens praksisfelt. Lærere og førskolelærere skal gis mulighet til å medvirke i planleggingen og gjennomføringen av forskningen.

Oppdraget skal gjennomføres i samarbeid mellom de fire omtalte universitetene. Andre interesserte universiteter og høyskoler skal inviteres inn til prosjektdeltakelse ved å være tilknyttet et av de fire universitetene.

Det er et krav at universitetene/høyskolene skal samarbeide med flere skolhuvudmän. Samarbeidende universiteter og høyskoler skal ha en viss geografisk spredning, og det skal være variasjoner i skolene/førskolene som medvirker i forsøket, for eksempel i karakteristika som skoletype og trinn/årskurs.

Helt sentralt i oppdraget står også planlegging, utvikling og utprøving av flere ulike modeller for langsiktig samarbeid mellom universitet, høyskole og huvudmän. Det skal prøves ut ulike typer av modeller for samarbeid, for eksempel ulike typer av avtaler for kombinasjonstilsetninger, læreres og førskolelæreres deltakelse, veiledning, kurs, arrangementer for datainnsamling og eksamen. Det er videre fremhevet at den forskning som skjer i samarbeid mellom partnerne, både skal være virksomhetsrelevant og gi forskning av høy kvalitet.

De ansvarlige universitetene skal samarbeide underveis, og da ikke bare om ulike typer modeller til utprøving, men også om rapportering og dokumentasjon underveis og til slutt i arbeidet. De ansvarlige universitetene skal også gjennomføre evaluering av arbeidet og formidle og spre resultater.

Regjeringsoppdraget innebærer forsøk med ulike typer av modeller for et langsiktig samarbeid om praksisnær/praktiknær forskning. I oppdragsbrevet konkretiseres ulike modeller til å omhandle for eksempel utprøving av ulike former for tilsetninger, praktikerens deltakelse i forskning og ulike former for undervisning og veiledningsaktiviteter. Med dette som utgangspunkt skal universitetene selv i dialog med praksisfeltet, utvikle premisser og prinsipper for samverkan som definerer modellene som skal utprøves.

I de fire universitetenes intensjonsavtale/avsiktsforklaring angis det tre overordnede kategorier for samordning av forsøksvirksomheten der elementer ved slike modeller angis:

- Særskilte ansettelser og oppdrag.
- Aktiviteter for å bedrive og styrke praksisnær forskning ut fra skolens behov.
- Etablering av langsiktige strukturer for å muliggjøre at lærere, lærerstudenter og forskere kan samvirke i praksisnær forskning og utviklingsarbeid.

I intensjonsavtalen blir også praksisnær forskning definert. Skolhuvudmännens rolle/funksjon som strukturerende element og bindeledd for utvikling av samarbeid, er her fremhevet:

Praktiknära forskning avser inom försöksverksamheten sådan utbildningsvetenskaplig forskning som förutsätter huvudmännens strukturer och resurser, och har som mål att lösa problem, och utnyttja potentialer, inom undervisningen/utbildningen eller att identifiera faktorer som leder till förbättrade elevresultat inom läroplanernas samtliga områden.

Universitetenes intensjonsavtale beskriver også hvordan de fire partnerne vil organisere og gjennomføre forsøket i en overordnet samordning og gjennom løpende dialog med aktører på nasjonalt nivå ved hjelp av en samordningsgruppe bestående av ansvarlige representanter fra lærerutdanninger ved hvert læresete.

ULF-forsøksvirksomhet som fenomen er spesielt beskrevet og definert i disse to grunddokumentene, og det er disse dokumentene vi har hatt som utgangspunkt for det evalueringsarbeidet. Det vil imidlertid også fremgå av denne delrapport 1 at ULF er beskrevet og definert gjennom et omfattende dokumentmateriale som alle utgår fra og bygger videre på regjeringsoppdraget og intensjonsavtalen.

1.1. Den forskningsbaserte evalueringens design og metode

Den forskningsbaserte evalueringen som det her rapporteres fra inngår som en del av regjeringens ULF-opdrag til de fire læresetene:

Universiteten ansvarar också för att försöksverksamheten dokumenteras och utvärderas samt för att sprida dokumentation och resultat av utvärderingar så att resultaten kan överföras och användas av andra universitet, högskolor och skolhuvudmän som vill samverka kring praktisk forskning. (Regeringsbeslut III:4 (090317))

Den forskningsbaserte evalueringen av ULF innebærer studier og analyser av de rammebetingelser, prinsipper og premisser som legges til grunn for forsøksvirksomheten, og de prosesser, tiltak, resultater og til en viss grad effekter som prosjektet består av. Evalueringen er rettet mot faktorer som ligger mellom den forskningspolitiske beslutningen om å iverksette forsøksvirksomheten, og de resultater som forsøkene avstedkommer innenfor de ulike modellene som de fire universitetene utvikler og implementerer i samarbeid med hverandre, skolhuvudmännen¹ og praksisfeltet.

Evalueringssprosjektet er guidet av noen overordnede forskningsspørsmål. I denne første delrapporten har vi forsøkt å kartlegge hva forsøksvirksomheten omfattes av, hvilke strukturer, organiseringer og opplegg som er igangsatt. Vi fokuserer også på hvilke begrunnelser og rasjonale som ligger bak ordningene som er i ferd med å utvikles under forsøksvirksomheten. Delrapporten er altså et første blikk inn i de prosesser som er igangsatt på læresetene. Det er viktig å understreke at vi i denne rapporten har vektlagt å forsøke å få et oversiktsbilde av arbeidet med

¹ I rapporten anvender vi gjennomgående det svenske begrepet «skolhuvudmän» ut fra skollagens definisjon [Skoll] 2 kap. 8 § "Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar." Og som er ytterligere forklart av Maria Refors Legge: «Själva begreppet "huvudman" är en förvaltningsrättslig term som syftar på den myndighet eller annan likartad organisation som har ansvaret för en viss verksamhet. Här menas alltså den organisation, kommun eller myndighet som har ansvaret för en skola. Det offentliga skolväsendet har det allmänna som huvudman medan fristående skolor har enskild som huvudman. Nedlastet 09.10.18 <https://skoljuridik.wordpress.com/2015/09/07/vadvem-ar-en-huvudman/>

forsøksvirksomheten med utgangspunkt i arbeidet i den nasjonale samordningsgruppen og arbeidet med oppstarten av virksomheten i de fire ULF-nodene på Universitetet i Uppsala, Universitetet i Gøteborg, Universitetet i Umeå og Universitetet i Karlstad.

Figur 1: Overordnede spørsmål og metodisk tilnærming for ULF-evaluering

Overordnede spørsmål	Metodisk tilnærming
<ul style="list-style-type: none"> Hva omfattes forsøksvirksomheten av (hvilke modeller og aktiviteter som inngår) og hvorfor (begrunnelser for valg av modeller/aktiviteter)? Herunder utvikling og gjennomføring av praksisnære forskningsprosjekter innenfor de valgte modellene (forskningens tilblivelse, problemstillinger og design) og den praksisnære forskningens resultater 	<ul style="list-style-type: none"> Dokumentanalyser Møteobservasjoner Intervjuer Rapporterings- og dokumentasjonsmateriale fra samordningsgruppen
<ul style="list-style-type: none"> Hvorvidt og hvordan forsøksvirksomhetens mål knyttet til samarbeid mellom aktørene og en forsterkning av det vitenskapelige grunnlaget i lærerutdanninger og i skolevesenet er nådd? 	<ul style="list-style-type: none"> Møteobservasjoner Intervjuer Spørreundersøkelser Rapporterings- og dokumentasjonsmateriale fra samordningsgruppen

1.2. Datamateriale

ULF er som nevnt beskrevet og definert i ulike typer av dokumenter som danner et omfangsrikt materiale for vårt evalueringsarbeid. Dokumentene er gode kilder til informasjon om intensjoner, ambisjoner, forutsetninger, krav og begrunnelser for aktivitetene i ULF på alle nivåer av forsøksvirksomheten. I tråd med evalueringsprosjektets aktivitetsplan har vi i løpet av høsten 2018 derfor samlet inn dokumenter som omhandler ULF på nasjonalt nivå, ULF i den nasjonale samordningsgruppen og ved det enkelte ansvarlige universitet i de fire nodene. Vi har sett på foreløpige utkast og fastsatte avtaler som de fire ansvarlige universitetene har inngått/er i ferd med å inngå med de samarbeidende læresetene og i noen tilfeller også eksisterende avtaler mellom læreseter og huvudmän. Det finnes i varierende grad inngåtte avtaler om samarbeid og de fire nodene har kommet ulikt i gang med å signere avtaler. Det finnes også ulike typer av avtaler og virksomhetsplaner som beskriver kjerneelementene for samarbeidet mellom de fire ansvarlige universitetene, deres læreseter, og involverte huvudmänn. Det samlede dokumentmaterialet har vært viktig for vårt arbeid med å beskrive ULF og forsøke å kartlegge hovedtrekkene ved den igangsatte forsøksvirksomheten.

I tillegg til dokumentstudier har vi gjennomført deltakende observasjon av 5 heldagsmøter i ULF virksomhetens sentrale samordningsgruppe (i august, september, oktober, november 2018) og vi har gjennomført intervjuer med gruppens samtlige medlemmer. Det ble tatt audio-opptak av intervjuene som ble transkribert verbatim for en så etterrettelig behandling som mulig (det samlede intervju materialet utgjør ca. 4 timer audio tilsvarende 110 sider transkript).

Evalueringens medlemmer har vært på besøk og gjennomført deltakende observasjon i 3 av 4 noder (Uppsala, Göteborg og Umeå) ved deres samlinger, samt intervjuet og hatt samtaler med prosjektgruppene i hver node.

Vi har oppsummert evalueringens design og tidsplan i Tabell 1 under. Tabellen viser hvordan evalueringens fokus og metodiske tilnærming skifter i løpet av evalueringsperioden. Blant annet viser det hvordan neste fase av evalueringen vil fokusere på arbeidet i nodene og de samarbeidende læresetene og hos huvudmän.

Tabell 1 Aktivitetsplan og design for ULF-evalueringen

Aktiviteter	H18	V19-H19	V20-H20	V21-H21
Oppstartsintervjuer samordningsgruppen	X			
Observasjon av samordningsmøter	X	X	X	
Dokumentstudier	X	X	X	
4 case-studier hos huvudmän (intervju, observasjon og dokumentstudier)		X	X	
Spørreundersøkelse – utvikling og gjennomføring			X	X
Oppsummerende intervjuer				X
Delrapportering	15.02.19 Delrapport 1	31.01.20 Delrapport 2	31.01.21 Delrapport 3	
Syntetisering av funn			X	Sluttrapport 31.01.2022

2. Analytiske dimensjoner i lys av forsknings- og utdanningspolitisk kontekst

Oppdraget om forsøksvirksomhet med praksisnær forskning ble varslet i den siste forskningsproposisjonen *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft* (Prop. 2016/17:50). Generelt er det et overgripende mål i proposisjonen at forskningen skal møte samfunnsutfordringer gjennom økt samarbeid/samvirke mellom universiteter og høyskoler og ulike samfunnssektorer/samfunnsaktører. Spesielt pekes det blant annet på at det må tilrettelegges for at universitet som driver forskning med relevans for skolevesenets virksomhet, samvirker med skolhuvudmän og skolen/førskolen slik at forskningsspørsmålene formuleres ut fra profesjonens behov for kunnskap om undervisning og læring. Forskningen må videre kobles til lærerutdanningen og førskolelærerutdanningen slik at forskningen får større spredning.

I mange land er det i dag høye forventninger til at forskning og annen vitenskapelig kunnskap og informasjon skal tas i bruk i planlegging, prioritering, beslutningstaking og yrkesutøvelse innenfor skolevesenet (Nutley m.fl. 2008, Levinsson 2015, Prøitz & Aasen 2016, Prøitz 2015). I Sverige er dette spesielt synliggjort gjennom skolelovens § 5 om at alle barn og ungdommer skal ha lik tilgang til kvalitetsmessig god utdanning som skal "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet".

Skoleloven fastsetter også at huvudmän skal tilsette lærere og førskolelærere med forskerutdanning for å arbeide med undervisning (§ 23), og fremhever dermed målsettinger om at flere med doktorgrad skal arbeide innenfor utdanningssektoren. Det finnes en rekke tiltak og ordninger for samarbeid omkring praksisrelevante forskningsspørsmål mellom aktørene (for eksempel skoldoktorander hos huvudmän, felles forskningsprosjekter, doktorander med delte stillinger mellom huvudmän og universitet, partnerskoler, forskerskoler og strategiske samarbeidsprosjekter). I henhold til regjeringsoppdrag lyste Vetenskapsrådet i 2017 og 2018 ut midler til nye forskerskoler for lærere og førskolelærere. I utlysningene heter det at:

"Syftet med bidraget är att anordna utbildning på forskarnivå för lärare och förskollärare, så att de inom en sammanlagd tid av högst fyra år ska kunna uppnå en licentiatexamen.

Utbildningen ska bidra till att bygga upp skolans och förskolans kunskapsbas och öka antalet lärare och förskollärare med utbildning på forskarnivå i skolan och förskolan”.

Ved siden av nasjonale strategiske tiltak har det imidlertid blitt stilt spørsmål om hvordan universitet og høyskoler gjennom sin ordinære virksomhet (forskning og utviklingsarbeid, profesjonsutdanning og ekstern samhandling) kan videreutvikle og styrke et helhetlig og langsiktig samarbeid om praksisnær forskning, som kan bidra til utvikling av skolevesenet på vetenskaplig grund. Et sentralt grep i denne sammenheng er ambisjoner om å gjøre forskningen mer praksisorientert, relevant og tilgjengelig for lærerutdanningen og praksisfeltets anvendelse. Etableringen av for eksempel Skolforskningsinstituttet og regjeringsoppdraget til de fire universitetene må forstås i den sammenheng.

Dette er en utvikling som har likhetstrekk med internasjonale forhold, og som blant annet har vært karakterisert som "the applied turn in research" der eksterne forventninger, nasjonal og internasjonal politikk og institusjonelle strategier i større grad vektlegger forskning orientert mot anvendelse fremfor tradisjonell grunnforskning (Boucher, Smyth, & Johnstone, 2004; McWilliam, 2004; Nerad & Heggelund, 2011; Rensfeldt, 2013). En annen fortolkning av utviklingen er at sterkere forventninger til at forskningsbasert kunnskap skal bidra til å løse globale, nasjonale og lokale utfordringer, medfører krav og forventninger om at forskningen må reflekterer og tilpasses "the complexity of realworld problems". Det forutsetter mer praksisorienterte og ofte multidisiplinære tilnærminger slik at forskningsbasert kunnskap kan inngå som grunnlag for politikk og profesjonell praksis (Boucher et al., 2004).

Forskning har imidlertid vist at det ikke er en enkel oppgave å bygge bro over den såkalte teori-praksis kløften (Nutley m. fl. 2008). Forholdet mellom forskning og praksis og problemstillinger om bruk av forskning i praksis både som grunnlag for politikkutforming på utdanningsområdet og i skole er grundig diskutert i faglitteraturen (Nutley m.fl. 2008) og ulike forståelser av hvordan forskning kan tas i bruk både som grunnlag for politikkutforming og i skolens praksis er presentert (Rasmussen & Holm 2012, Nutley m.fl. 2008, Prøitz & Aasen 2016, Prøitz 2018). Vi har i tidligere studier presentert ulike retninger for forståelse av innretning og bruk av forskning innenfor utdanningsfeltet. Her tar vi i bruk disse i en videreutviklet form (se for eksempel Prøitz 2015 og Prøitz & Aasen 2016). Figur 2 under presenterer en forenklet sammenfatning av et utvalg slike

forståelser av hvordan forskning innrettes og tas i bruk. Forståelsene er ikke gjensidig utelukkende kategorier og kan anses å overlape hverandre, samt supplere hverandre for et mer utfyllende og sammensatt bilde av hvordan vi kan forstå forskningens innretning i forhold til praksis.

Forståelser av innretning og bruk av forskning	Lineær-rasjonell	Mode 2	Grensedragnig	Strukturell kobling	Interaktiv	Samarbeid
Karakteristika	Forskning som direkte overførbar til praksis	Forskning som kan bidra til å løse praktiske problemer	Forskning som del av forhandling om grensesoner mellom forskning og praksis	Forskning som struktur i et system der praksis og forskning ønsker å opprettholde egenart og uavhengighet	Forskning som tilpasset kontekstuelle forhold gjennom dialog og involvering av praktikere	Forskning som samhandlingsorientert, kontekstuell forankret og integrert kunnskapsutvikling

Figur 2 Forståelser av innretning og bruk av forskning inspirert av Rasmussen & Holm (2012), Nutley m. fl (2008), Prøitz (2015), Prøitz & Aasen (2016)

Den første og mest kjente men også mest kritiserte forståelsen, den lineære-rasjonelle, er basert på ideer om at tilgjengelige forskningsresultater kan overføres direkte fra forskning til praksis (Rasmussen og Holm 2012). Kritikken mot dette perspektivet er for eksempel at forskere publiserer sine resultater i tidsskrifter som praktikere sjelden eller aldri leser, og at forskning er fragmentert, politisert, irrelevant og distansert fra praksis. Forskningen kan ha verdi for praksis, men det skjer sjelden uten at den er bearbeidet og oversatt slik at den blir anvendelig for praktikere.

Den andre forståelsen, Mode-2, er basert på Gibbons m.fl. (1994) argument om at det er behov for en annen type forskning enn den tradisjonelle vitenskapelige kunnskapsproduksjonen (Mode-1 forskning) i dagens samfunn. Mode-2 forskning har likhetstrekk med aksjonsforskning og vektlegger løsninger på problemer i ulike praksiskontekster. I denne sammenheng er forskningens hovedoppgave å være anvendbar for praktikere ved å finne løsninger fremfor å finne ny kunnskap. Kriteriet for å ha lykket med Mode-2 forskning er utvikling av sosialt robust kunnskap fremfor

reliabel sann kunnskap. Rasmussen og Holm (2012) anser det imidlertid som mest hensiktsmessig å se på Mode-2 forskning som et kompletterende paradigme til Mode-1 forskning og at de to bidrar til kunnskapsproduksjon på ulike - men like viktige måter.

Den tredje forståelsen, grensedragning, tar sitt utgangspunkt i grensedragningen mellom det vitenskapelige og det ikke-vitenskapelige. Forståelsen fokuserer på hva forskere gjør i forhold til slike grensedragninger og anser forskning som på lik linje med andre avgrensede felt som politikk, religion, økonomi og utdanning. I denne sammenheng blir spørsmål om "hvor forskning skjer" mer relevant enn spørsmål om "hva er forskning" og "hvem er en forsker". Rasmussen og Holm (2012) foreslår på dette grunnlag at grensedragningene mellom utdanningsforskning og praksis kan ses på som en forhandlingszone (trading zone) for relasjoner, interaksjoner og oversettelse, samt anerkjennelse av andre områders kjennetegn. I sonen kan ulike former for relasjoner utspille seg, for eksempel forsvar av grensedragninger for å skille og markere forskjeller mellom kunnskapsområder (boundary work) eller bestrebelser på å fremme overføring av kunnskap mellom kontekster, felter eller nettverk (boundary spanning). En tredje form for relasjon beskriver individer som både arbeider i vitenskapelig praksis og med bruk av vitenskapelig kunnskap (role hybrids). Rasmussen og Holm (2012) eksemplifiserer hybrid rollen med lærerutdannere som befinner seg i skjæringspunktet mellom utdanningsteori og utdanningspraksis.

Den fjerde forståelsen, strukturell sammenkobling, fokuserer på relasjonene mellom systemer og system til system-forhold. Forståelsen beskriver hvordan et system forholder seg til sine omgivelser og samtidig forsøker å opprettholde uavhengighet i forhold til omkringliggende systemer. Et relevant eksempel på dette er diskusjoner i pedagogisk om lærere som brukere og/eller deltakere i forskning, versus lærere som forskere og hva dette innebærer for oppfatninger om lærerprofesjonalitet. Koblingen handler i første rekke om forventninger og en vektlegging av kommunikasjon framfor handling (Rasmussen og Holm 2012). Det betyr at det er ikke hvor forskning har skjedd som definerer hvorvidt den er vitenskapelig eller ikke, men hvorvidt den passer med hva som oppfattes som sant og falskt i kommunikasjonen mellom systemene. Hvordan dette skjer avhenger til enhver tid av hvilke forventninger samfunnet arbeider ut fra. Rasmussen og Holm (2012) hevder for eksempel at dagens forventningsstruktur for kobling mellom utdanningsforskning og utdanningspolitikk er læringsutbytte og elevresultater. De beskriver en strukturell kobling der

det vitenskapelige systemet observerer at det politiske systemet forventer bedre læringsutbytte og svarer ved å forske på hvordan forventningen kan oppnås. På sin side avgrensner det politiske systemet sin oppmerksomhet til forskningsresultater som først og fremst kan imøtekomme denne forventningen (Rasmussen og Holm 2012).

En annen måte å forstå innretningen på forskningen, som dels overlapper med de fire perspektivene presentert over, er beskrevet av Nutley m.fl. (2008). Hun beskriver en forståelse som vektlegger behovet for å tilpasse og forme forskningsfunn i forhold til ulike kontekster og praksisproblemer. Samtidig omfatter denne interaktive forståelsen slik det presenteres av Nutley m.fl. (2008) en tydeligere og mer direkte uttalt kobling til skole som praksisfelt. Det interaktive perspektivet retter oppmerksomheten mot det dynamiske og uforutsigbare ved forskning i bruk (Nutley m.fl. 2008, Nutley m.fl. 2003). Denne forståelsen er imidlertid blitt kritisert for at den krever en stadig pågående dialog mellom forskere og praktikere som ikke tar hensyn til praktiske problemstillinger som tidsbegrensinger og andre hindringer for slik interaksjon. Det er også stilt spørsmål om hvorvidt anbefalinger for bruk av forskning basert på mindre prosjekter kan fungere i større og mer allmenne sammenhenger.

Den siste forståelsen av innretning og bruk av forskning i figur 2 ovenfor, beskrives som samarbeidsforskning. Dette er en tilnærming som ofte blir vektlagt som en løsning for å styrke samhandlingsorientert, kontekstuelt forankret og integrert kunnskapsutvikling innenfor ulike profesjonsfelt, deriblant utdanningsområdet og som har flere likhetstrekk med blant annet Mode 2 forståelsen (Jonsson, 2001, Tikunoff & Ward, 1983; Kyle & McCutcheon, 1984; Allen & Shockley, 1996; Clark et al., 1996). Mens den mer tradisjonelle kunnskapsutviklingen ofte skjer innenfor disiplinært avgrensede rammer og tankesett, skjer samarbeidsforskning innenfor bredere, interdisiplinære, sosiale og anvendte kontekster. Av dette følger det også at samarbeidsforskningens forskningsspørsmål gjerne har sitt utspring i komplekse anvendelsessammenhenger (Tikunoff & Ward, 1983; Gibbons et al., 1994).

Utvalget av forståelser av forskningens innretning og bruk i praksis, som vi har hentet fra den internasjonale litteraturen, gir begreper, rammebeskrivelser og analytiske perspektiver for studier av hvilke elementer som vektlegges i utdannings- og forskningspolitiske prioriteringer på nasjonalt

og institusjonelt nivå, og i den operative samhandlingen mellom forsknings- og utdanningsmiljøer (universiteter og høyskoler) og praksisfeltene (skoler og barnehager).

2.1. Forskningspolitisk kontekst

Parallelt med ULF-oppgavet iverksatte regjeringen et oppdrag for å kartlegge og redegjøre for eksisterende samarbeid mellom læreseter og huvudmän om praksisnær forskning (*Ökad samverkan kring praktknära forskning för stärkt vetenskaplig grund i skolväsendet - Dir 2017:27*).

Oppdragets mandat var å:

- *Kartlägga och redogöra för befintlig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktknära forskning och redovisa vad som idag kan utgöra hinder för långsiktig sådan samverkan,*
- *Presentera förslag på olika modeller för långsiktig samverkan,*
- *Bedöma vilka åtgärder som intresserade skolhuvudmän och universitet och högskolor behöver vidta för att kunna genomföra de föreslagna modellerna och*
- *Föreslå nödvändiga författningsförändringar och vid behov även andra åtgärder.*

Utredningen "Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring", forelå våren 2018 (SOU 2018:19). I sammenheng med ULF-oppgavet er det interessant å se hvordan utredningen forstår praksisnær forskning og modeller for samarbeid.

Ifølge utredningen kjennetegnes den praktknära forskningen av "ett kunskapsinteresse som i första hand avser att bidra med kunskap om hur undervisningen kan utvecklas och förbättras, i syfte att främja barns och elevers utveckling och lärande. Detta innebär att forskningen ska bedrivas i direkt anslutning till undervisningen. Kunskap om undervisningen bidrar i sin tur till utveckling och lärande i exempelvis ett skolämne eller, med avseende på andra läroplansmål, exempelvis frågor som rör demokrati och inflytande. Genom att involvera förskolans och skolans verksamma i forskningsprojekten tillvaratas och integreras professionernas språk, kunskaper och beprövade erfarenheter som därmed på sikt kan utvecklas till en allt mer forskningsbaserad kunskap" (s. 31 f). Utredningens forståelse av praksisnær forskning utdypes videre på denne måten: "Genom att koppla forskningsfrågor direkt till identifierade behov för förbättring, och en forskningsmetodik som involverar verksamhetens olika aktörer, minimeras implementeringsfasen. Förbättringsarbetet blir då en del av forskningsmetoden" (s.32).

Med dette som utgangspunkt mener utredningen at “praktikutveklende forskning” er en mer dekkende betegnelse enn “praktiknære forskning”.

Når det gjelder forståelsen av utviklingsforskning, viser utredningen til Van den Akker (1999) som beskriver følgende kjennetegn ved denne forskningen:

- *intervenerende (den syftar till att designa interventioner i verkliga undervisningssituationer)*
- *iterativ (den omfattar cykler av analys, design och utveckling, värdering och revision)*
- *involverar lärare (kollaborativ medverkan i de olika forskningsfaserna)*
- *processorienterad (ett fokus på att förstå och förbättra interventionerna)*
- *användningsorienterad (värdet av interventionen är delvis hur användbar den är i verkliga sammanhang)*
- *teoriorienterad (design baseras på ett begreppsligt ramverk och teori samtidigt som systematiska värderingen av hur prototyperna fungerar bidrar till teoriutvecklingen).*

I forhold til ulike forståelse av praksisnær forskning og anvendelse av forskning, slik den kommer til uttrykk i den den internasjonale litteraturen og som det er redegjort for ovenfor, legger utredningen til grunn en snever forståelse av relasjonen mellom forskning og praksis/anvendelse. Dette kommer også til uttrykk i Vetenskapsrådets, regjeringens forskningspolitiske rådgiver, uttalelse om utredningen. Her heter det at Vetenskapsrådet mener at definisjonen av praksisnær forskning som utredningen anvender *«inte gynnar utvecklingen av skolans vetenskapliga grund. Forskning av relevans och betydelse för skolans praktik och vetenskapliga grund finns inom många områden och samverkansformer behövs som öppnar för samverkan inom alle dessa områden, och inte på förhand avgränsas alltför snävt»* (Vetenskapsrådet Yttrande om betänkandet “Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring” (SOU 2018:19), undertegnet av generaldirektøren 2018-06-25, diarienummer 1.1.3.-2018-5639).

Utredningen understreker at skolens vitenskapelige grunn styrkes gjennom samarbeidsmodeller som kobler og støtter “tre samverkande delar i ett sammanhållet lärandesystem”. Det innebærer blant annet at skolenes systematiske kvalitetsarbeid ifølge utredningen, må kobles til praksisutviklende forskning som leder til forbedringsarbeid (s. 120).

I sin anbefaling presiserer utredningen følgende premisser for samarbeidsmodeller som kan bidra til konkret forbedringsarbeid både i skolesystemet og i lærerutdanningen (s. 126):

- *ett etablerat systematiskt kvalitetsarbete som identifierar forskningsfrågor och identifierar mål för förbättring,*
- *en tydlig process för praktikutvecklande forskning,*
- *överenskommelser om hur samverkan stöder olika delar av forskningsprocessen*
- *forskningsmetoder som involverar lärare,*
- *att lärarstuderande deltar i forskning och utvecklingsarbetet under VFU,*
- *systematisk uppföljning,*
- *att utvärderingar genomförs.*

Huvudmännen anbefales å:

- *ha en tydlig och varaktig ingång för samverkan kring praktisk forskning.*
- *ha ett tydligt och varaktigt stöd för att utifrån det systematiska kvalitetsarbetet kunna integrera resultat från praktisk forskning i förbättringsarbete.*

Utredningen legger stor vekt på at lærere med forskerutdanning skal kunne drive egne forskningsprosjekt i regi av skolehovedmännen. I sin uttalelse skriver Vetenskapsrådet at det ser positivt på at det blir flere lærere med forskerutdanning gjennom å gi lærere mulighet til å ta en slik utdanning. I dag er det imidlertid et fåtall lærere som har doktors- eller licentiatexamen. Vetenskapsrådet understreker derfor at det må etableres samarbeid mellom "lærere i sin egenskap av erfarna professionsföreträdare, och forskare vid universitet och högskolor med tillgång till relevanta forskningsmiljöer" (Vetenskapsrådet 2018).

For å styrke læresetenes rolle i utviklingen av utdanningssystemet, anbefaler utredningen læresetene å (s. 132):

- *ha en gjensam ingång för samverkan kring lärar- och förskollärarytbildningar och relaterad forskning.*
- *tydligare forskningsintegrera utbildningen och den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) inom lärar- och förskollärarytprogrammen.*
- *premiera samverkan i forskning och utbildning.*
- *arbete för att attrahera motiverade studenter som är väl informerade om vad deras utbildning och framtida yrke innebär.*

Utredningen har tar også for seg ULF-oppgjøret spesielt. Den anbefaler regjeringen om å tydeliggjøre oppdraget med forsøksvirksomhet med praksisnær forskningen slik at følgende prioriterte områder utvikles og utprøves i forsøksvirksomheten:

- *utveckla metoder för att initiera och precisera forskningsfrågor i samverkan mellan parter.*

- *pröva att utveckla forskningsmiljöer såväl hos skolhuvudmän som hos lärosäten – dessa kan vara gemensamma för en eller flera skolhuvudmän och ett eller flera lärosäten.*
- *utveckla finansieringsmodeller där alla parter bidrar.*
- *utveckla former för fördelning av arbetstid och arbetsuppgifter där en lärare eller förskollärare kan bidra i arbetet under en längre period hos såväl skolhuvudmannen som ett lärosäte.*
- *utveckla former för fördelning av arbetstid och arbetsuppgifter där en forskare eller lärare på ett lärosäte kan bidra i arbetet under en längre period hos såväl lärosätet som en skolhuvudman.*
- *utveckla modeller för att skala upp forskningsprojekt till att omfatta fler skolor eller ett större område.*
- *utveckla modeller för hur forskningsresultat tillgängliggörs i olika miljöer.*
- *synliggöra olika inriktningar inom praktisk forskning vid lärosätena för att underlätta för skolhuvudmännen att nationellt finna rätt samverkanspart.*
- *utveckla den verksamhetsförlagda delen av lärar- och förskollärarytbildningarna (VFU) så att den förbereder den blivandeläraren eller förskolläraren i att använda och förstå hur systematiskt kvalitetsarbete och forskning kan användas för förbättring av praktiken i skolan eller förskolan.*
- *utveckla rollen för handledare inom den verksamhetsförlagda delen av lärar- och förskollärarytbildningarna (VFU) till att omfatta ledning av FoU-projekt, seminarier etc. som en del i att bygga forskningsmiljöer i skolverksamheten.*

Denne anbefalingen innebærer at utredningen mener at regjeringen bør tydeliggjøre ULF-oppgavet gjennom å definere ulike modeller som skal prøves ut i de ulike nodene gjennom ULF-oppgavet.

2.2. Utdanningspolitisk kontekst

På 2000-tallet kom spørsmål knyttet til skolens kvalitet og resultater i internasjonalt perspektiv for alvor på den politiske dagsorden i Sverige, som i andre skandinaviske land. Internasjonale undersøkelser viste at kunnskapsresultatene i den svenske grunnsopplæringen var synkende. Det ble stilt spørsmålstegn ved den svenske skolens og førskolens målutfyllelse.

Våren 2015 oppnevnte regjeringen/Utbildningsdepartementet en komité som fikk i oppdrag å foreslå tiltak for å styrke elevenes kunnskapsresultat, forbedre kvaliteten i undervisningen og styrke likeverdigheten i skolen. 2015 års Skolkommisjon leverte sin sluttrapport våren 2017 (SOU 2017:35). Kommisjonen slår fast at den svenske skolen kjennetegnes av alvorlige systemsvakheter. Den beskriver et fragmentert skolevesen karakterisert ved liten grad av samvirke, samarbeid og felles forbedringsarbeid mellom ulike aktører.

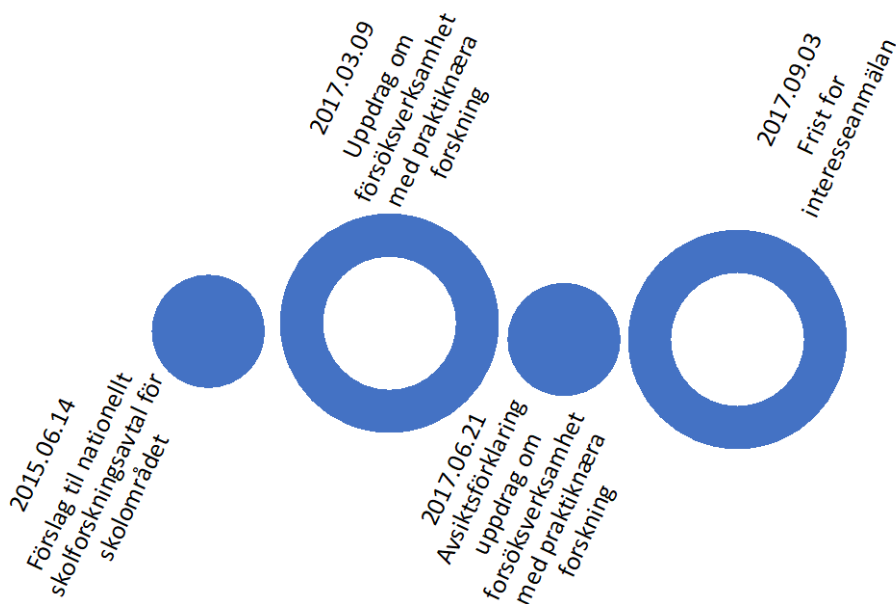
Skolkommissionen peker på behovet for kompetanse- og kapasitetsbygging innenfor skolesystemet. Det understrekes at satsninger på dette området vil kreve både ressurser og konkrete strukturelle tiltak. En forsterket lærerutdanning bygd på samarbeid/samvirke mellom læresetene og skolhuvudmän, er et tiltaksområde som kommisjonen framhever. Et annet innsatsområde som foreslås, er å styrke forskningskapasiteten for å møte skolens/førskolens og lærerutdanningenes behov. I denne sammenheng understrekes betydningen av å styrke den praksisnære forskningen. I kommisjonens sluttrapport heter det at utviklingen av den praksisnære forskningen kan skje gjennom at universitetene og høgskolene utvikler miljøer som integrer forskning og lærerutdanning gjennom aktiv og nært samarbeid mellom disse miljøene, skolhuvudmännen og skoler som er interessert i aktiv medvirkning i forsknings- og utviklingsarbeid.

Regjeringsoppdraget om forsøksvirksomhet med praksisnær forskning er dermed en oppfølging av 2015 års Skolkommissions anbefalinger. Den svenske skoleloven slår fast at utdanningen innenfor skolevesenet skal hvile på vitenskapelig grunn. I Regjeringsoppdraget heter det at formålet/syftet med praksisnær forskning i siste instans er å utvikle og forbedre undervisningen i skolevesenet for å øke skolens og førskolens måloppfyllelse. Samtidig blir det understreket at den praksisnære forskningen, som all annen forskning, skal holde høy internasjonal vitenskapelig kvalitet.

3. Bakgrunnen

Denne første delrapporten har som målsetting om å kartlegge forsøksvirksomheten i dens tidlige fase. Det betyr at vi har et spesielt fokus på hvordan arbeidet i samordningsgruppen og nodene har tatt form siden regjeringsoppdraget ble gitt 09.03.2017. Men vi tar samtidig et nærblikk på noen av de forutgående prosessene for det som etter hvert ble det som i dag er ULF forsøksvirksomhet. Vi har i det foregående nevnt at det har pågått omfattende utredningsarbeider som på flere måter la grunnlaget for regjeringsoppdraget. Den siste forskningsproposisjonen og Skolkommissionen understreket behovet for forsøksvirksomhet med praksisnær forskning. Vår gjennomgang av dokumenter viser at grunntankene i ULF er utarbeidet over lengre tid, blant annet kan de bakenforliggende ideene for ULF i tillegg til utredningsarbeidene, også spores tilbake til et brev/dokument fra rektorene ved Uppsala Universitet, Karlstad Universitet og Göteborgs Universitet stilet til Ministeren for høyere utdanning og forskning, Helene Hallmark Knutsson med kopi til Utbildningsminister, Gustav Fridolin, datert 2015.06.14.

Figur 3 Tidslinje – sentrale dokumenter for idegrunnet for ULF forsøksvirksomhet

3.1. Förslag på nationellt skolforskningsavtal för skolområdet

I PM som er signert av rektorene ved Uppsala Universitet, Göteborgs universitet og Karlstad Universitet, presenteres et *Förslag på nationellt skolforskningsavtal för skolområdet motsvarande inom hälso- och sjukvården*. Forslaget handler om mulighetene for å etablere et Skolforskningsavtal inspirert av helse- og sosialområdets ALF-avtale. Bakgrunnen for å hente inspirasjon fra helse- og sosialområdets avtale er at det er flere likhetstrekk eller sammenliknbare trekk med utdanningsområdet, for eksempel huvudmännens ansvarsområder, oppbygningen av lege og lærerutdanning med verksamhetsförlagt praksis integrert i utdanningsforløpet. Samtidig vises det til at det som skiller skolefeltet fra sosial- og helseområdet, er muligheten til klinisk/praksisnær forskning og kombinasjonsstillinger for tilsatte innenfor universitetets/høyskolene og førskoler/skoler.

I brevet til ministeren henvises det til skolelovens forsterkede krav fra 2011 om at førskole og skole skal drives på “vetenskaplig grund” og at en måte å sikre utvikling av en slik grund går gjennom utvikling av forutsetningene for praksisnær forskning. Et annet element som fremheves, er at det etter satsingen på forskerskoler for yrkesaktive lærere, finnes disputerte lærere og rektorer hos skolhuvudmän, noe som gir gode forutsetninger for gjennomføring av forskningsprosjekter i samarbeid mellom skolhuvudmän og universiteter og høyskoler. Rektorene fremfører på dette grunnlaget sitt ønskemål om at det bør etableres en avtale tilsvarende ALF som kan sikre etablering av langsiktige og strategiske satsinger. Det vises også til at det finnes et omfattende samarbeid mellom læresetene og skolhuvudmän gjennom for eksempel de ulike lærerutdanningsprogrammene. Dette samarbeidet trenger å bli videreutviklet spesielt når det gjelder den praksisnære forskningen, som i brevet blir sammenstilt med klinisk forskning innenfor sosial- og helseområdet. Ytterligere argumenteres det for at den økende lærermangelen i Sverige gjør at universiteter og høyskoler og skolhuvudmän søker etter ulike tiltak for å beholde og høyne kvaliteten innenfor virksomhetene. Avslutningsvis i brevet vises det til at det med utgangspunkt i ALF-avtalen, er nødvendig med en forsøksvirksomhet innenfor skoleområdet som kan arbeide frem et alternativ for skoleområdet og at de tre rektorene er forberedt på å bidra til å utvikle en modell “gjennom å ta ansvar for en slik virksomhet som har til hensikt å skape forutsetninger for dyptgående samarbeid mellom universitet/høyskoler når det gjelder praksisnær forskning til støtte

for den vitenskapelige kunnskapsutviklingen innenfor skoleområdet.” (PM 2015.06.14, vår oversettelse).

I selve forslaget til en nasjonalt skolforskningsavtale for skoleområdet, såkalt ALF-skola, vises det til hvilke byggesteiner en slik nasjonal avtale skulle tenkes å omfatte. Hensikten med ALF-skolavtal beskrives å være en overenstemmelse mellom staten og skolhuvudmän om samarbeidet når det gjelder praksisnær forskning, forstått som “en forskning som kan medverka till att utveckla verksamheten” (side 2). Forslaget omfatter en nasjonal avtalepartner i form av staten, forstått som foretredere for og førskolens og skolens huvudmän både offentlige og frittstående, Sveriges kommuner og landsting som foretreder for offentlige huvudmän og Friskolornas Riksforbund som en mulig foretreder for frittstående huvudmän. Videre omfatter forslaget at ALF-skolavtal kompletteres med en lokal avtale mellom skolhuvudmän for førskole og skole med lektorer/disputerte tilsatte og lærerutdanning i virksomhet og læreseter forstått som et universitet/høgskole med forskning, forskerutdanning og lærerutdanning.

Forslaget omfatter også betraktninger om prosessene knyttet til ALF-skolavtalet, for eksempel heter det at det er en målsetting at gjennom praksisnær forskning skal den vitenskapelige basen utvikles i samklang med utprøvd erfaring/beprøvd erfaring i både skolhuvudmännens virksomhet og i lærerutdanningsprogrammene, forskningen gjennomføres i prosjektform og tildelinger oppnås i åpen konkurranse og etter kvalitetsvurdering med eksterne vurderer som reguleres i de lokale avtalene. ALF-skolavtal ble tenkt ledet av en nasjonal og partssammensatt ALF-skolenemnd og dels et lokalt beslutningsorgan for de lokale avtalene. Det er sentralt at forskningsprosjekter gjennomføres innenfor førskolens eller skolens praksis med det mål å utvikle kunnskap om undervisning og læring. Det heter videre at prosjekter skal inkludere parter fra både barnehage/førskole og universitet/høgskole, og de skal ha både vitenskapelig potensiale og legge grunnlag for virksomhetsutvikling. Skolhuvudmännen forplikter seg til å delta aktivt i å skape forutsetninger for prosjektets gjennomførbarhet og for at arbeidet og resultat blir kjent og tatt i bruk i hele virksomheten.

Det er mye i de påfølgende dokumentene og i vårt materiale som tyder på at dette forslaget i stor grad etablerte et idegrunnlag og fungerte som en inspirasjonsmodell for det videre arbeidet med

det som etter hvert ble ULF forsøksvirksomhet. Det er derfor interessant å gripe fatt i noen av de sentrale elementene og begrepene vi i retrospekt vet fikk gjennomslag i det videre arbeidet. For eksempel blir praksisnær forskning forskning definert på to måter i Brevet og Forslaget, samt PMets bilag 1 Utkast till/exempel på operationalisert nasjonalt ALF-skolavtal. I utkast til avtale defineres praktisknære forskning på denne måten:

7§ Med praktisknära forskning avses sådan forskning som förutsätter huvudmännens strukturer och resurser och som har som mål att lösa ett problem inom undervisningen/utbildningen eller att identifiera faktorer som leder till förbättrade elevresultater inom läroplanens samtliga områden.

I tillegg defineres praksisnær forskning på to andre måter; dels som motsvarende til den kliniske forskningen innenfor helseområdet og dels som “forskning som kan medverka till att utveckla verksamheten” (side 2). Vi ser også at det legges til grunn en struktur for avtaleparter, sentrale og lokale avtaler, samt hvem som omfattes av avtaler og deres ansvarsområde, deriblant en tydeliggjøring av hovedmannens forpliktelser i samarbeidet.

3.2. Regeringsoppdraget

Med Regeringsbeslut av 2017.03.09 gir den svenske regjeringen oppdrag om forsøksvirksomhet med praksisnær forskning til Uppsala universitet, Gøteborgs universitet, Umeå universitet og Karlstads universitet å: *“planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktisknära forskning.”* Det understrekes i beslutet at forsøksvirksomheten skal bidra til å styrke den vitenskapelige grunnen i lærer- og førskolelærerutdanningene og i skoleverket for øvrig.

I oppdraget vises det til flere grunner for regeringsbeslutet:

- 1) Dels at regjeringen i budsjettproposisjon for 2017 har bevilget 15 millioner SEK til forsøksvirksomhet som skal bidra til økt samarbeid og styrkning av den vitenskapelige grunnen for lærerutdanningene og i skolevesenet, og at det for 2018 er beregnet 20 mill. SEK til denne satsingen og deretter 30 mill. SEK per år. Det henvises her til at et overordnet mål i forskningsproposisjonen (2016) var å øke samarbeid mellom høyere utdanning og samfunnet for øvrig. Det anses som helt sentralt for å oppnå dette at universiteter som har forskning med relevans for skolens virksomhet og skolhuvudmän gis bedre muligheter for å drive forskning

sammen. En måte å få til dette på er å skape en nærmere kobling mellom lærerutdanninger og skolens og førskolens virksomhet, for eksempel for å formulere relevante forskningsspørsmål og resultater av forskningen kan få større spredning.

- 2) Dels gjennom bestemmelsen i skollagen kap 1 5 § om at utdanningen innenfor skolevesenet skal: "vila på vetenskaplig grund og beprövad erfarenhet" og
- 3) Dels gjennom en beskrivelse av forventninger til hva praksisnær forskning vil kunne avstedkomme i form av kunnskap og en beskrivelse av hva praksisnær forskning forstås som. Den praksisnære forskningen kan bidra til å genere kunnskap som har direkte nytte og anvendbarhet i virksomheten og som blant annet kan bidra til å styrke utdanningens vitenskapelige grunn. Dette innebærer at forskningsspørsmål formuleres utfra profesjonens behov for kunnskap om læring og undervisning i et bestemt fag eller fagområdet. Det uttrykkes klart at hensikten med slik forskning i sin ytterste konsekvens er å utvikle og forbedre undervisningen i skolevesenet for å øke elevers og førskolens måloppfyllelse. Samtidig skal den praksisnære forskningen også og som annen forskning holde høy vitenskapelig kvalitet sammenliknbar med nasjonal og internasjonal forskning.
- 4) I oppdraget legges det også til at det å gi lærere og førskolelærere muligheter for å arbeide med forskning kan bidra til å gjøre yrkene mer attraktive.

Regjeringsoppdraget løfter således frem fire overordnede argumenter for forsøksvirksomheten: 1) argument om samfunnets behov for økt samarbeid, 2) argument om vetenskaplig grund og beprövad erfarenhet i loven, 3) argument om praksisnær forskning for å sikre relevans i kunnskapsgrunnet for skolen og 4) argument om å gjøre læreryrket mer attraktivt (samarbeidsargument, lov-argument, relevansargument og attraktivitetsargument).

I oppdraget viser også regjeringen til at de har fått et skriv (PM beskrevet over) der Uppsala universitet, Gøteborgs universitet og Karlstads universitet foreslår en modell for samarbeid med skolhuvudmän om praksisnær forskning og at Umeå universitet ved et senere tilfelle ønsket å være med i forsøksvirksomheten. Det er interessant for det videre arbeidet med denne evalueringen at regjeringsbeslutet beskriver ALF-skolavtalet som universitetenes forslag til modell for samarbeid med skolhuvudmän om praksisnær forskning, mens det senere i oppdraget klargjøres at

forsøksvirksomheten skal planlegges og gjennomføres på en slik måte at ulike typer av modeller for langsiktig samarbeid kan prøves ut.

Andre krav til oppdraget blir også tydeliggjort i teksten, slik som at de fire ansvarlige universitetene skal invitere inn andre universiteter og høyskoler som er interessert i å delta, interesserte læreseter skal knyttes til et av de fire ansvarlige universitetene, her legges det også til at det er ønskelig med geografisk spredning og at ulike utdanningstilbud og erfaringer av regionalsamarbeid involveres. Det heter seg videre at forsøksvirksomheten skal utformes og gjennomføres i samarbeid mellom universitetene, deltakende lærersteder og skolhuvudmän. Det er et tydelig krav at hvert læreseter skal samarbeide med flere huvudmän og at disse skal ha varierende kjennetegn som for eksempel størrelse, beliggenhet skoleform og trinn (årskurs) og at skolhuvudmännen skal delta frivillig og i henhold til avtaler. Det er et krav at forskningen skal være virksomhetsrelevant og gi resultater av høy kvalitet og lærere skal gis mulighet til å medvirke i planlegging og gjennomføring av forskning. De fire universitetene skal samordne forsøksvirksomheten og ha jevnlig kontakt, kommunikasjon og avstemme hvordan forsøksvirksomheten utvikler seg.

3.3. Avsiktsförklaring/intensjonsavtale

I sin avsiktsförklaring/intensjonsavtale for oppdraget av 2017.06.21 signert rektorene for hvert av de fire universitetene, står det at universitetene verdsetter den tillit de har fått av regjeringen gjennom oppdraget. Det vises til at oppdraget strekker seg utover det enkelte universitet og de skolhuvudmän og andre læresetersom kommer til å samarbeide innenfor forsøksvirksomheten. Oppdraget anses å ha nasjonal interesse og være av avgjørende betydning for svensk skoleutvikling. Rektorene ved de fire universitetene viser til at de vil samordne forsøksvirksomheten med utgangspunkt intensjonsavtalen og at avtalen ligger til grunn for gjennomføringen av forsøksvirksomheten ved det enkelte læreseter og for dialoger om samarbeidet som skal føres med aktørene innenfor oppdraget. Intensjonsavtalen er forankret og støttet av skolhuvudmän i Sveriges kommuner og landsting og Friskolornas Riksforbund.

På et overgripende nivå beskrives intensjonene for avtalen som samarbeid og samordning med utgangspunkt i langsiktige målsettinger der et scenario etter 20 år med arbeid med samarbeid har

resultert i en situasjon der praksisnær forskning er grunnlaget for de profesjonelles yrkesutøvelse i skolevesenet og i lærerutdanningene, der forskere ved læresetene og lærere og førskolelærere samarbeider om praksisnær forskning i hele landet og der "vi" har etablert nye tilnærminger til samarbeid om praksisnær forskning. I intensjonsavtalen vises det videre til at for å oppnå dette forutsettes det nasjonalt likeverdige og holdbare strukturer som gjør nært samarbeid som hviler på forståelse for gjensidige avhengighet som finnes mellom virksomheter i academia og i skolevesenet. Det vises til at *Avtal om läkarutbildning och forskning* (ALF-avtal) har gjort dette mulig innenfor helsevesenet og at det er naturlig å ta utgangspunkt i ALF for oppdraget om forsøksvirksomheten.

Også i intensjonsavtalen beskrives og defineres praksisnær forskning, i dette dokumentet beskrives praksisnær forskning innenfor forsøksvirksomheten som: "...utdanningsvitenskapelig forskning som forutsetter huvudmännens strukturer og ressurser, og som har som mål å løse problemer og utnytte potensialer innenfor undervisning/utdanningen eller som identifiserer faktorer som leder til forbedrede elevresultater innenfor læreplanens områder" (side 2, vår oversettelse). I forlengelse av dette defineres også utdanningsvitenskapelig/utbildningsvetenskaplig forskning som bred og tverrvitenskapelig, som innebefatter mange disipliner med forskere fra ulike fagområder i tråd med beskrivelsen som er gitt av UVK i Vetenskapsrådet. Det legges også til at den praksisnære forskningen innenfor oppdraget skal holde høy vitenskapelig kvalitet, være tydelig koblet til virksomhetsutvikling og at den dokumenteres gjennom publisering.

Mens de tidlige beskrivelsene har antydnet at det finnes en modell illustrert med ALF-avtalet og forslaget til ALF-skolavtal, blir det tydeligere i intensjonsavtalen, og i tråd med klargjøringene i regjeringsoppdraget, at det er snakk om utvikling av flere ulike modeller for samarbeid mellom universitet, høyskoler og huvudmän. Modellene skal prøves lokalt innenfor forsøket basert på tre overordnede kategorier: a) særskilte tilsetninger og oppdrag, b) aktiviteter for å bedrive og styrke praksisnær forskning ut fra skolens behov og c) dannelse av langsiktige strukturer for å gjøre det mulig for lærere, lærerstudenter og forskere å samarbeide i praksisnær forskning og virksomhetsutvikling.

Intensjonsavtalen angir også beskrivelser av organisasjon for hvordan gjennomføringen av forsøksvirksomheten skal skje. Det dannes en samordningsgruppe bestående av representanter for

de ansvarlige universitetene, representantene skal ha ledelsesansvar for lærerutdanning ved universitetene. Samordningsgruppen skal sikre den overordnede samordningen og løpende dialog på nasjonalt nivå. Samordningsgruppen rapporterer gjennom hvert universitets representant til universitetsledelsene ved de ansvarlige universitetene. Når det gjelder samarbeid mellom deltakende læreseter og skolhuvudmän så skal det reguleres via lokale avtaler og overenskommelser, og det angis en liste over forhold som skal inngå i disse avtalene: de medvirkende parter forpliktelser i forsøksvirksomheten, sammensetning av et felles organ for ledelse av samarbeidet mellom læresetet og skolhuvudmän, organisasjon og virksomhet og hvordan felles prioritering og fordeling av midler innenfor forsøksvirksomheten skal gjøres sett i forhold til felles mål og visjoner.

I tillegg til organisering og regulering av virksomheten beskrives også hvert universitets ansvar for å dokumentere og evaluere de samarbeidsmodellene som utvikles og utprøves lokalt. De er også ansvarlige for å spre erfaringer fra evalueringene og for å gjennomføre årlig delrapportering av oppdraget til regjeringen. Erfaringene fra lokale evalueringer skal diskuteres i samordningsgruppen og årlig skal gjøre en samlet vurdering av forløpet av forsøksvirksomheten. Det skal sendes en sluttrapport til regjeringen senest 1. mars 2022 utviklet i samarbeid mellom de ansvarlige universitetene som alle skal bidra med ressurser i arbeidstid og vurderingskompetanse.

3.4. Interesseanmälan för medverkan i försöksverksamhet med praktisknära forskning

I brev inviterte de fire ansvarlige universitetene andre universiteter og høyskoler i Sverige med lærerutdanning til å melde sin interesse for deltakelse i forsøksvirksomheten. Universitetene inviterte andre læreseter til å melde sin interesse for å delta i og bidra til arbeidet med lokal utforming av forsøksvirksomheten. I invitasjonen lå det til grunn fire forutsetninger for å kunne delta: at læresetet stiller seg bak den overgripende intensjonsavtalen som veileder for arbeidet, at læresetet er enig i sentrale utgangspunkter og overgripende målsettinger og har de forutsetninger som kreves for å utvikle modeller for samarbeid om praksisnær forskning, at læresetet er forberedt på å inngå i lokale avtaler eller overenskommelser med skolhuvudmän som det samarbeides med i

lærerutdanning om utdanning i virksomhetene, at læresetet er forberedt på å bidra med medfinansiering i forsøksvirksomheten.

Interesseanmälan tydeliggjør noen premisser for deltakelsen i forsøksvirksomheten som dels har vært definert i de ovenfor nevnte styringsdokumentene som at de skal invitere inn andre læreseter og at disse skal tilknyttes et av de fire universitetene, at det er ønskelig med geografisk spredning mellom tilknyttede læreseter, utdanningstyper og erfaringer. I brevet til læresetersom kan være interessert i å delta bygges krav til virksomheten ut med noen elementer som at læresetene som melder sin interesse må stille seg bak universitetenes avsiktsforklaring som en "veileder" for forsøket. Interesserte læreseter må dele overgripende målsettinger har de rette forutsetningene for forsøket og vil inngå lokale avtaler med skolhuvudmän. Det siste punktet om at læresetet også må være beredt på å inngå med medfinansiering i forsøket har i langt mindre grad vært kommunisert i de tidligere beskrevne dokumentene, mens det synes å være et sentralt punkt i invitasjonen for å melde sin interesse for å delta i virksomheten. Fristen for innsendelse av interesse for å delta var 3 november 2017 og interesseanmälan skulle omfatte en kortfattet beskrivelse av sine forutsetninger for å delta og angi hvilke av de fire ansvarlige universitetene det var ønskelig å samarbeide med. Avslutningsvis i invitasjonen vises det til at den nasjonale samordningsgruppen ville behandle meldingene om interesse i løpet av november og deretter ville de gjeldende universitetene invitere til et lokalt symposium som oppstart for samarbeidet.

21 læreseter med lærerutdanning meldte sin interesse for å være med i ULF. Samtlige interesseanmälan ble lest og behandlet av samordningsgruppen, før videre behandling i den aktuelle noden. Sammenlagt er det 25 læreseter som deltar i ULF, av de 27² læresetene som i dag tilbyr lærerutdanning i Sverige.

² Högskolan i Skövde, Konstfack och Stockholms konstnärliga högskola har inte anmält sitt deltagande i försöksverksamheten (ref SOU 2018:19 s. 48 Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring)

4. Arbeidet i den nasjonale samordningsgruppen

En viktig kilde for informasjon om operasjonaliseringen av regjeringsoppdraget i 2017 og 2018, er arbeidet i samordningsgruppen. Vår dokumentasjon bygger på minnesanteckningar/referater som finnes for møtene i samordningsgruppen og observasjonsnotater fra evalueringsgruppens deltakende observasjon av møtene. Vi har registrert minnesanteckningar for 6 møter i 2017 (08.05, 21.06, 11.09, 09.10, 06. 11, 06.12) og 9 møter i 2018 (30.01, 09.02, 22.02, 27.03, 03.05, 31.08, 20.09, 23.10, 29.11). Evalueringsgruppen gjennomførte deltakende observasjon i fire av møtene i 2018 (31.08, 20.09, 23.10, 29.11). Gjennom en tematisk analyse har vi identifisert omtale av aktiviteter og temaer som danner overordnede mønstre i materialet (Braun & Clark 2006).

4.1. Oppstart og aktiviteter i 2017

Minnesanteckningar for 2017 tyder på høy aktivitet i samordningsgruppen knyttet til dels praktiske og administrative oppgaver for å forankre virksomhetens avsiktsforklaring internt på det enkelte ansvarlige universitet og hos sentrale aktører eksternt, som Sveriges Kommuner, Landsting (SKL) og Friskolornas Riksförbund. Sentralt i dette arbeidet var det å få til et godt samarbeid med SKL og Friskolornas Riksförbund for å sikre helt nødvendig støtte fra dem til avsiktsforklaringen. Internt omfatter arbeidet blant annet ulike juridiske avveininger om forhold knyttet til hvordan samverkan mellom de ansvarlige universitet, øvrige læreseter med lærerutdanning og huvudmän formelt kan nedtegnes og organiseres med tanke på samarbeid, forpliktelser og medfinansiering.

Samordningsgruppen har også dialog med andre finansiører i utdanningsfeltet dette året, som Skolforskningsinstitutet, Skolverket og Vetenskapsrådet ved den Utbildningsvetenskapliga komiteen. Lärarutbildningskonventet er også informert om ULF av medlem i samordningsgruppen og deltatt i diskusjon om arbeidet. Samordningsgruppen viser også til kontakt med Nationell samling för läraryrket (Nationell samling för läraryrket er en serie med møter med sentrale utdanningspolitiske aktører som regjeringen 2014-2018 inviterte til. ULF deltok på et av disse møtene) og SUHF, Sveriges Universitets- och högskoleförbund.

Et gjennomgående tema for diskusjon i samordningsgruppens møter i 2017 er knyttet til hvordan koordinering av en felles tilnærming fra samordningsgruppen kan skje, for eksempel hvilke felles prinsipper og retningslinjer for ULF de skal ha og hvilke saker de skal ta felles beslutninger og hvilke

som bør ligge lokalt. Disse diskusjonene tydeliggjør et behov for avklaring av hvilke saker det skulle kunne tas beslutninger om på overordnede samordningsnivå og hva som burde ligge i den enkelte node. Dels omhandler disse diskusjonene hva samordningsgruppens medlemmer er enige om rent prinsipielt, dels også hvor de skiller seg fra hverandre i valg av lokale fremgangsmåter for eksempel i hvordan man involverer huvudmän, lærerutdanning og forskere. Dels fremgår dette av gruppens diskusjon omkring utforming av en felles ideplattform, eller hvorvidt de ville utvikle egne dokumenter lokalt og ut fra dette lære av hverandres arbeid. Videre viser materialet gjentakende diskusjoner om strategier for anvendelse av de økonomiske ressursene ULF har til rådighet der gruppen har ulike tanker om fremgangsmåter - som å støtte eksisterende strukturer og ordninger for samverkan som finnes i nodene, bygge ut eksisterende eller helt nye infrastrukturer. Disse gjentakende diskusjonene tyder på at det finnes en innebygget spenning tidlig i ULF arbeidet knyttet til hva som skal være felles på tvers av de fire ansvarlig universitetene og deres arbeid i nodene og hva som skal være individuelt og fritt innenfor den enkelte node. Et eksempel på dette kan vi se i ekstrakt fra minnesanteckning fra samordningsmøte 2017.12.06 der gruppen diskuterte innretningen med sine respektive læreseter:

Alla vill vi balansera olika intressenter och bygga infrastrukturer samt hitta nya former att fördela forskningsmedel till praktisk forskning som gynnar lärarutbildningen. Det ser olika ut i olika delar av landet varför vi får arbeta på olika "nivåer" samtidigt. Hur kan försöksverksamheten bidra till att vi lära av varandra också regionalt?

Varje nod bör kunna (har redan uttryckts i inbjudan/avsiktsförklaring) uttrycka vision och resultat som alla samverkande lärosäten står bakom... men sen kan överenskommelser se lite olika ut med respektive lärosäte beroende på vad de ska arbeta med/utpröva.

Sentralt i diskusjonene i 2017 står også hvordan huvudmänperspektivet kan sikres i arbeidet i ULF på overordnet og lokalt nivå. Spesielt vektlegges her betydningen av å sikre huvudmannens eierskap til de forskningsspørsmål som man ser for seg at skal studeres. Fra minnesanteckningarna fremgår det her tydelig at de ansvarlige universitetene tidlig arbeidet opp mot fire ulike tilnærminger i tråd med tankene uttrykt i ekstraktet beskrevet overfor. Gjennom det faste punktet "Rundan" på agendaen for møtene gir hver node-ansvarlig grundige beskrivelser av utviklingen i arbeidet i hver node. For eksempel valgte man i Karlstad initialt å ta utgangspunkt i eksisterende

organisasjon og struktur ved hjelp av etablert RUC³ (Regionalt Utvecklingscentrum) og inkludere og forsterke pågående samverkan og forskningsarbeid gjennom finansiering av pilotprosjekter ved fire sentre knyttet til lærerutdanningen på universitetet. Mens ved Göteborgs universitet valgte man å organisere et arbeid med utlysning av forskningsmidler der representanter for lærerutdanning, huvudmän, skolesjefer har vært involvert i utvikling av utlysningens fokus og kriterier. Ved Umeå universitet ville man bygge på universitetets erfaringer med praktisknæra forskning, forskerskoler innenfor lærerutdanning, disputerte i skolen og knyttet til VFU⁴ (Verksamhetsförlagd utbildning). Ved Uppsala universitet la man til grunn et arbeid innenfor den ordinære organisasjonen, involverte huvudmenn gjennom workshops og Aim Day, delte stillinger og disputerte hos huvudmän, VFU og FoSam⁵.

4.2. Aktiviteter i 2018

Minnesanteckningarna fra 2018 bærer preg av å dels videreføre aktiviteter og prosesser fra 2017, men det fremgår også tydelig at arbeidet i nodene har kommet godt i gang og blitt mer konkretisert gjennom etablering av arenaer dialog på samordningsnivå så vel som på nodenivå. Det pågår omfattende arbeid i form av møtevirksomhet, informasjon og utforming av maler for avtaler i nodene omkring avtaler og virksomhetsplaner knyttet til de samarbeidende læresetene. Dette arbeidet preger også diskusjonene i samordningsgruppen for eksempel knyttet til spørsmål om

³ "RUC finns vid de lärosäten som har lärarutbildningar och fungerar som arenor för samverkan mellan lärosätet och förskolor/skolor/huvudmän. RUC vid de olika lärosätena skiljer sig åt vad gäller vilka funktioner man ansvarar för t.ex. att organisera nätverk, driva projekt för forskningssamverkan, anordna uppdragsutbildningar och Lärarlyftskurser. Vid vissa lärosäten heter enheterna RUC medan man på andra håll valt andra namn för verksamheten." beskrivelse av RUC nedlastet 10.10.18 fra <http://rucnatverket.se/om-natverket/>

⁴ "Med verksamhetsförlagd utbildning avses den del av lärarutbildningen som enligt gällande examensbeskrivning genomförs i det offentliga skolväsendet, dvs. i förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och särskolan. - Med partnerskola/partnerområde avses i detta avtal skolenhet/skolenheter till vilken/vilka den verksamhetsförlagda utbildningen är förlagd. - Med lokal lärarutbildare avses i detta avtal lärare som medverkar som lärare i verksamhetsförlagd lärarutbildning." beskrivelse av VFU hentet fra Avtal för den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) ved Umeå Universitet 11.12.18 <https://www.umea.se/download/18.24495ffa11ce676967b80009917/1361886646086/vfu-avtal.pdf>

⁵ "FoSam är en arena för regional samverkan mellan Uppsala universitet och åtta kommuner: Enköping, Heby, Håbo, Knivsta, Sigtuna, Tierp, Uppsala och Östhammar. Verksamheten initierar/stödjer/driver ömsesidigt berikande samverkansprojekt primärt runt forskning och syftande till professionsutveckling och verksamhetsutveckling inom området förskola/skola. Målet är att bidra till ökad målpåfyllelse i förskola/skola samt ökad kvalitet och relevans i forskning och lärarutbildning vid Uppsala universitet." beskrivelse hentet 04.01.19 fra Uppsala Universitet nettsider om FoSam: <http://www.forumforsamverkan.uu.se/om-oss/detta-ar-fosam/> FoSams roll i forskningsvirksomheten i dag har en samordningsfunksjon for Uppsalanoden. Denne funksjonen innebærer blant annet å drive saker frem, ansvar for å sammenstilling av dokumentasjon i ULF og bidra til at møter arrangeres slik at interesserte kan involveres og delta.

hvorvidt det skal utformes maler sentralt, hvordan de i så fall skal se ut og hva de skal omfatte, i tillegg til hvordan de i denne sammenheng skal håndtere spørsmål om økonomi og budsjett opp mot de samarbeidende læresetene. Det vises til at diskusjoner i nodene knyttet til økonomi først og fremst handler om oppklaringer og informasjon fremfor at dette er diskusjoner som leder til konflikt.

Et særpreg ved minnesanteckningarna i 2018 er hvordan det faste punktet "Rundan" på agendaen i møtet har blitt mer omfattende med de økte aktiviteter i nodene og nye og mer komplekse problemstillinger som kan deles i gruppen. Dette er i tråd med oppdraget og organiseringen av samordningsgruppen der erfaringsdeling mellom nodene står sentralt. Våre observasjoner fra møtene gir også grunnlag for å si at denne runden med orienteringer om siste nytt fra nodene bidrar til at de ansvarlige for nodene og ULF i stort får diskutert sentrale temaer som ofte er relevante problemstillinger for hele gruppen. Diskusjonene fører også ofte til at lokale problemstillinger forankres og/eller får støtte, eventuelt finner sin løsning i samordningsgruppens diskusjon. Det finnes også tilfeller der tema fra "Rundan" er av overordnet relevans og fører til at samordningsgruppen tar en felles beslutning om hvordan en sak skal være, enten det er av prinsipiell karakter for eksempel hvordan lærerstudenter kan involveres i praktisknæra forskning, eller av mer konkret karakter som hvilke punkter de lokale avtalene bør omfatte. Samtidig videreføres enigheten i gruppen fra 2017 om at de bør gå opp sine egne veier i ULF arbeidet, som for eksempel beskrevet i følgende ekstrakt fra minnesanteckning (2018.01.30):

Diskussion: vi bygger våra olika spår, bra om vi fyra prövar olika varianter som gör att när vi är i slutet av försöksverksamheten kan vi lägga ihop de olika delarna till en ny helhet.

Samordningsgruppen har en rekke møter med sentrale aktører i feltet som planlagt i 2017, som med Skolforskningsinstitutet og Skolverket. Dels handler disse møtene om gjensidige orienteringer og informasjon om pågående arbeid og posisjonering i forhold til bruk av økonomiske ressurser opp mot enten huvudmän, forskere eller lærere og lærerutdanninger. Dels handler møtene om å gå opp grenseganger, identifisere overlapp og/eller felles interesser og der man skiller seg fra hverandre. I møte med Skolforskningsinstitutet blir det for eksempel klart at instituttet har et tydeligere fokus på klasserommet og undervisningen mens ULF også kan fokusere på andre aspekter av utdanning inkludert det som foregår utenfor klasserommet. Det har også vært møter med SKL og Friskolornas Riksförbund, blant annet for å videre sikre kontakt med huvudmän og en referansegruppe av huvudmän. I forbindelse med at det nå etableres avtaler og møteplasser på overordnede nivåer i

forhold til skolens nivå med huvudmän og strukturer for samarbeid med læreseter problematiseres det i gruppen hvordan de skal kunne vite hva som skjer i skolene. Dette er et spørsmål som blir stående mer som en påminnelse til gruppen enn at den besvares på dette tidspunkt.

Samordningsgruppen har også hatt møter med ansvarlig for ALF kansliet i Vetenskapsrådet for å høre mer om de strukturene som ALF har etablert innenfor helseområdet, med hvilket fokus og organiseringen av arbeidet. Det vises til fra ALF ansvarlig at deres arbeid er rettet mot kliniske løsninger innenfor helse og medisin, at de har ulike erfaringer med delte stillinger blant leger og at implementeringen av forskningsresultater ofte bygger på enkelt eksempler fremfor generaliseringer.

De fire rektorene ved de ansvarlige universitetene hadde et eget møte om ULF i 2018 der en av medlemmene for samordningsgruppen deltok for å informere om virksomheten. I minnesanteckningarna vises det til at ULF arbeidet har solid støtte fra rektorene, at de vektlegger ULF og ønsker å bidra der det kan være nødvendig. Det vises blant annet til at de kan bistå i arbeidet med å få til samarbeid med læreseter dersom det er ønskelig. Et sentralt punkt fra dette møtet er at rektorene sier seg enig i samordningsgruppens forståelse av at ULF ikke bare handler om å fordele midler men å arbeide sammen og bidra sammen til tross for relativt lite ekstern finansiering. Det klargjøres også at det er de fire rektorene som har det endelige ansvaret og beslutningsmyndighet. Det er også notert at rektorene stilte spørsmål om et internasjonalt blikk og om samordningsgruppen har søkt internasjonal informasjon og mulige erfaringer med liknende ordninger som ULF. Dette fører til at samordningsgruppen igangsetter et arbeid for å identifisere internasjonale eksempler.

Et punkt som i stadig større grad kom på dagsorden i 2017 og som er blitt fast punkt i 2018 er kommunikasjon om ULF, det utarbeides en kommunikasjonsplan og involveres personer med kommunikasjonskompetanse fra hver av de fire nodene. Diskusjonene omhandler hva som skal kommuniseres, hvem som er målgruppe for kommunikasjonen og form som for eksempel nettsider, felles eller enkeltvis, blogg og bruk av sosiale medier. Nettsider for ULF etableres både sentralt og lokalt (www.ulfavtal.se). Et gjennomgående tema i denne sammenheng er blant annet hvordan ULF skal være representert på Almedalsveckan. ULF arrangerte et seminarium der i 2018.

Oppsummerende og uten å ta sikte på å gjengi en fullstendig redegjørelse av møtevirksomheten i samordningsgruppen, kan vi på dette grunnlag vise til at det har vært høy aktivitet i samordningsgruppen og gjennom redegjørelsene i møtene også tydelig fremgang på nodenivå. Et spesielt fokus har vært rettet mot det å få avtaler og virksomhetsplaner på plass, noe som er et arbeid som fortsetter i 2019. Minnesanteckningarna og våre feltnotater fra møtene tyder på at ULF er i ferd med å vokse frem som en organisasjon med svært høy og flerdimensjonal kompleksitet, både horisontalt og vertikalt, med mange involverte organisasjoner og enkeltindivider, og med en bred kontaktflate mot sentrale aktører innenfor utdanningsfeltet. Samordningsgruppens medlemmer forholder seg til et komplekst bilde av aktører og strukturer i rask utvikling og problematiserer selv i et møte midtveis i 2018 betydningen av å stoppe opp og vurdere sin egen strategiske agenda. Dette ses i sammenheng med hvordan gruppen anser at den første tiden har gått med til å bygge opp rammen for virksomheten, mens de nå i større grad er i en periode med diskusjoner om erfaringene med ULF-arbeidet. Spesielt handler denne tematiseringen om hva modellene de er med på å utvikle skal gi svar på.

4.3. Samordningsgruppens fortolkninger av oppdraget

Vi har gjennomført to gruppeintervjuer med medlemmene av samordningsgruppen. I disse intervjuene har vi fokusert på tre temaer knyttet til ULF virksomheten slik samordningsgruppen ser det. For det første har vi stilt spørsmål om hvordan samordningsgruppens medlemmer har fortolket og forstår oppdraget. For det andre har vi stilt spørsmål om hvilke prosesser og strategier medlemmene har sett for seg at ULF skal bestå av og bygges opp rundt, og for det tredje har vi spurt om hvordan samordningsgruppens medlemmer ser for seg veien videre og hvilke utfordringer de ser for det videre arbeidet i ULF. I analysen har vi spesielt vektlagt medlemmenes betraktninger om regjeringsoppdragets ordlyd og sentrale begreper som oppdraget omfatter, som "forsøksverksamhet", "modeller för långsiktig samverkan" og "praktiknära forskning".

Regeringen uppdrar åt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktiknära forskning. Försöksverksamheten ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskolläraryrket och i Skolväsendet. (Regeringsbeslut III-4, 2017.03.09)

4.3.1. Fortolkning og forståelser av ULF-oppgavet

I intervjuet ble medlemmer av samordningsgruppen forelagt regjeringens oppdragstekst og stilt spørsmål om hvordan de forstår oppdraget de hadde fått. Medlemmene viste til at oppdraget er beskrevet i korte drag, og først og fremst i punkter samtidig som det også bærer med seg en kompleksitet som de har brukt mye tid på å diskutere i gruppen og dels også avstemt sin forståelse av med departementet. De viste også til at de stadig vender tilbake til oppdraget og fremdeles har diskusjoner om sine forståelser av det dette fremdeles (høst 2018). Dette er beskrivelser vi tydelig ser stemmer overens med minnesanteckningarna fra 2017 og 2018.

Samordningsgruppens medlemmer viser i hovedsak til en felles forståelsesramme for ULF-oppgavet som handler om det å fylle et tomrom mellom skolevirksomheten og universitetsverdenen som i dag riktignok har strukturer og arenaer for samarbeid og dialog, men som i for liten grad bidrar til at kunnskapsutveksling og felles problemforståelser kan etableres på fast basis. Medlemmene vektlegger ulike sider til denne grunnforståelsen av oppdraget som at de skal skape strukturer som ikke helt har eksistert til nå gjennom at det mangler naturlige koblinger mellom skolhuvudmän og læresetene for utvikling av virksomhetene. Et av medlemmene peker på at det er byggingen av slike strukturer som er hovedoppgavet og at det som er det vanskelige i dette er det langsiktige perspektivet i at ULF skal lede til naturlige koblinger mellom akademia og skolevesenet. Et annet medlem supplerer denne forståelsen med å henvise til at det er veldig mange aktører involvert, kanskje om lag 25 000 arbeidsplasser. Det omfatter 290 kommuner, det finnes ulike huvudmän både frittstående og kommunale. Det finnes 27 læreseter med lærerutdanninger og en rekke disputerte i både i lærerutdanning, i skole og hos huvudmännen. Denne mengden involverte er logistisk utfordrende og den geografiske avstanden mellom aktørene reiser også interessante spørsmål. Dette medlemmet trekker frem at det er nærheten i infrastrukturene det er snakk om i ULF slik at profesjonen kan være med å formulere problemstillingene. Medlemmet fremhever at det nettopp er disse problemstillingene som er de viktigste og det mer enn hvordan man gjør ting. Medlemmet eksemplifiserer sitt poeng om at de skal søke svar på hvordan man kan få problemstillingene frem, ut fra at det forenklet sagt ofte kan oppleves slik at om man som huvudmän eller lærer stiller et spørsmål til sitt nærmeste læresete så kan man få svar som at “nej, det forskar inte vi på” eller “nej, vi har ingen som kan göra det”.

Et annet medlem viser til at oppdraget handler om praktisknær forskning og skoleutvikling og at det er et av de grunnleggende aspektene i oppdraget. Dette medlemmet viser til at det fremgår av dokumentet at gruppen skal prøve å forstå hvordan de skal "samverka och samarbete i första hand", og at området de skal gjøre dette omkring er praktisknær forskning og utvikling, "Det vi skal lära oss om, det er samverkan". Medlemmet fremhever at når forsøksperioden er over så er ikke hovedmålet at de har utført masse bra praksisnær forskning og utvikling, selv om det er viktig, men at det viktigste er at de har lært seg og kan kommunisere til andre kunnskap om samverkan, og startet opp arbeid med modeller som kan leve videre, legges ned eller videreutvikles. For dette medlemmet er dette det sentrale i oppdraget sammen med en styrket involvering av skolen i arbeidet, både i form av engasjement og incitament og gjennom muligheter til å være med og påvirke.

Et av medlemmene problematiserte også i denne sammenheng gruppens posisjon, rolle og legitimitet. Oppdraget gir fire læreseteransvar for å etablere det vedkommende anser som en nasjonal struktur, samtidig som at ULF skal bygge på og integreres i læresetenes ordinære strukturer. Medlemmet peker på ULF-oppdragets todelte organisatoriske form: *...i det her glappet mellan skolverksamheten och universitet som kanskje er det riktigt stora klivet at skapa...* Hen stiller spørsmål om hvilken legitimitet som kan gis til fire læreseter for å bygge samverkande strukturer og om man kan gjøre det som regjeringen vil at de skal gjøre. Dette medlemmet peker på at det ikke bare handler om å fortolke oppdraget men også om å oversette det til hva de mener er rimelig og mulig og tenkbart å gjøre på veldig mange nivåer av systemet.

Et annet medlem fulgte opp dette temaet omkring legitimitet og viste til viktigheten av at oppdraget nettopp er en forsøksvirksomhet og at det hadde vært veldig annerledes dersom oppdraget hadde vært å sjøsette en permanent modell. Medlemmet peker på at det kunne jo vært et slikt oppdrag, men at det hadde vært vanskelig ettersom en slik tenkning hadde lagt til grunn en modell som skulle fungere overalt. Dette står i motsetning til ULF slik de arbeider nå der de ikke behøver ha en modell som fungerer overalt i alle situasjoner, men at de har et fellesskap/gemensamhet der de prøver ut ulike saker fordi: *...den primære hensikten med ULF er å lære av å teste ut ting de tror på.*

4.3.2. Hva er en modell i ULF-oppdraget?

Vi har også spurt samordningsgruppens medlemmer om hva en modell i ULF er. Det fremgår av intervjuene at modellbegrepet brukt i regjeringsoppdraget ikke oppfattes som ukomplisert og enkelt å forholde seg til. Et av medlemmene peker helt bestemt på at ULF ikke handler om å teste ulike forutbestemte modeller for se hvilke som kan fungere eller hvilke som ikke gjør det.

Samordningsgruppen ønsker ikke å jobbe med modeller som de ikke tror er bra bare for at gruppen skal lære noe fordi det kan være interessant for gruppen, som et forskningsprosjekt i et laboratorium: *Så att de modeller vi arbetar med och utvecklar, samtidig som vi jobbar tillsammans med andra, det är modeller som är de som vi tror på, de som vi tror är bra.*

Samtidig peker et annet medlem på at modell kan være et ytterst besværende begrep fordi det signaliserer at det et sted der ute finnes en eller annen enkel formel på hvordan ULF skal kunne skje. Medlemmet beskriver hvordan de i gruppen har unnveket ordet og heller valgt å snakke om "samverkande strukturer". Medlemmet forklarer dette med at begrepet `modell` kanskje kommer fra et helt annet syn på utvikling enn hvordan de tenker seg at utvikling kan skje.

Samordningsgruppen er opptatt av å bygge samverkande strukturer, men ikke på den måten at man ser for seg at det finnes en beste modell men at det er det man ser som rimelig og mulig å gjøre i den konteksten man er i.

Et annet medlem peker på at det fortsatt er uklart hva modell er på et eksakt, beskrivende og systematiserende nivå. Vedkommende viser til at det i første rekke er strukturene og aktivitetene som er tydeligst i ULF og at strukturene handler om hvordan folk møtes og hvordan folk kan samarbeide, mens aktivitetene er mer på "verkstadsgolvet" som et FoU-prosjekt eller tilsettinger. Medlemmet peker også på at dette er en modell som omfatter en komponent til, og som de har arbeidet mye med, som omhandler dette med å ta stilling til viktige spørsmål om "hva handler dette om?" og om de kan bli enige om hva det handler om, hensikt og utgangspunkter som inngår i selve dialogen. For dette medlemmet er altså strukturer, aktiviteter og stillingstagede til hva forsøksvirksomheten omhandler hovedkomponenter i ULF.

Vi spurte samordningsgruppen om det er en modell eller flere modeller i ULF og til svar viste noen av medlemmene til at det er flere modeller og at de kan se forskjellig ut og at det innenfor modellene kan det være ulike varianter. Noen kan velge å arbeide mer med å bygge strukturer

mens andre velger å arbeide med forskningsutlysninger for å bygge strukturer, noe som innebærer at midlet for å nå en ULF-struktur kan se ulikt ut. Denne fleksibiliteten er medlemmene enige om at er helt nødvendig med tanke på kompleksiteten i ULF, for eksempel som alle de store og små kommunene som er involvert, der noen er langt fra læresetene og andre nær. Et av medlemmene viste til at det nasjonale nivået har et behov for modeller, det regionale nivået har behov for modeller og tilsvarende at det lokale nivået også har behov for modeller.

Samordningsgruppens forståelse av modeller samsvarer med andre ord ikke med den forståelse som ligger til grunn for de anbefalinger som utredningen SOU 2018:19 legger til grunn.

4.4. Praktisknæra forskning

Praktisknæra forskning er et sentralt omdreiningspunkt i oppdragsteksten for ULF. Det er også et begrep som er forstått ulikt og som innenfor den svenske konteksten er definert på flere måter (se for eksempel Carlgren 2005, Eriksson 2009, Mattsson 2004, Aasen & Prøitz 2003). Medlemmene i samordningsgruppen har flere tilnærminger til “praktisknæra forskning” som begrep og fenomen. Et utgangspunkt er at praktisknæra forskning gjøres allerede og at det finnes utdanningsvitenskapelig forskning i Sverige som er veldig praktisknær i dag. Et av medlemmene tolker situasjonen slik at ULF handler om å gjøre den praksisnære utdanningsforskningen som finnes i dag bredere, samtidig skal det også skapes noe nytt.

Dette handler om at de problemstillingene og utfordringene som skolen står i, er så komplekse og på så mange nivå, som for eksempel fra ledelsesspørsmål, til fagdidaktiske spørsmål, integrasjonsspørsmål, skolens behov og samfunnets behov, at det er et helt nødvendig oppdrag å stimulere til at den praksisnære forskningen “breddas ut, fordjupas, blir mer än vad det er i dag”. Medlemmet viser også til at det er viktig å vise dette behovet for politikerne også, at det er et behov for denne utredningen og at det må passe med de forskningsressursene som gjøres tilgjengelig. Et annet medlem vil gjerne støtte dette perspektivet, men legger til at vedkommende er litt “allergisk mot praktisknæra, det handlar om forskning”. Medlemmet understreker her at dette er å forstå som forskning på lik linje med all annen forskning, men *...att det ändå finns förankrat hos professionen. För jag menar, det är inte så att de [forskare, vår uthevnig] ska sitta på kammaren*

och...altså, vi gör det här i samverkan, det är tillsammans. Det legges til her at profesjonen er mange og spredt og har mange ulike interesser, det handler altså ikke om at læreren alene utgjør profesjonen men at det handler om et kollegium. Det vises også i denne sammenheng til at praktisknære handler om kunnskapsflyt og kunnskapsutveksling, et av medlemmene viser til at vedkommende er lei av å høre at det ikke finnes forskning (og det stemmer kanskje at det ikke er nok forskning) men det finnes mye forskning som ikke nødvendigvis når profesjonen til tross for disputerte mennesker i miljøene og organisasjonene på ulike nivåer, *...det finns forskning men det vet inte professionen.* På den andre siden handler det praktisknære i ULF også om karriereutvikling.

Et annet medlem peker på at de tenker seg at lærerstudentene i grundutbildning skal kobles på i forskningsmiljøene for å utvikle et "forskande förhållningsätt" og at dette handler om det "vetenskapliga förhållningsättet" som skal gjennomsyre skolen. Dette handler om at det kan gjerne være mye bra forskning men at det er behov for verktøy for å få den til seg og få hjelp med analyse og tolkning både i lærerutdanningen og i kompetanseutvikling for lærere i skolen.

Et tredje medlem tenker på det praktisknære i ULF som et spesielt kjennetegn, det spesifikke kunnskapsfokus som finnes i forskningen og at det innebærer et epistemologisk perspektiv som også finnes i forskning og utvikling som sjanger nær de yrkesaktives behov og helst skal som det meste av forskning bidra til utvikling på ulike nivåer. I ULF finnes dette sammen med den samverkande dimensjonen som en betydningsfull del av selve forskningsprosessen og hvordan den drives. Medlemmet fremhever at det finnes en delaktighet fra problemformuleringsstadiet til refleksivitet omkring de tidlige forskningsresultater, kunnskapsdannelsen utvikles videre gjennom samverkan omkring problemformulering, dette medlemmet viser også til at dette kan bidra til at rollene og hierarkiene kan endres og forskyves og at man kan slutte å snakke om enten eller i disse sakene.

Medlemmenes betraktninger om praktisknære forskning er bred og inkluderer ulike tilnærminger og problemstillinger og metoder. Samordningsgruppens beskrivelser av praktisknære forskning i ULF er mer i tråd med VRs høringsuttalelse til SOU 2018:19 enn den som kommer til uttrykk i utredningen.

4.5. Igangsatte prosesser på nodenivå

I intervjuene spurte vi også samordningsgruppens medlemmer hvilke prosesser de hadde satt i gang for å ivareta oppdraget, hvilke aktiviteter og hvem de hadde involvert. Hensikten med

spørsmålene var å forsøke å identifisere hvilke strategier samordningsgruppens medlemmer hadde valgt seg for arbeidet på sine ansvarlige universitet. I det følgende presenteres medlemmenes beskrivelser av de ulike tilnærmingene i den enkelte node oppsummert.

4.5.1. Göteborg

I Göteborg har de en prosjektleder ved universitetet og en prosjektleder i Göteborgsregionen som omfatter samarbeid mellom 13 kommuner, samt en prosjektleder i den største kommunen Göteborgs Stad. Prosjektlederne har arbeidet tett med ULF og fortsetter dette arbeidet videre. De startet med en kartlegging over hvilke strukturer som finnes gitt i oppdrag fra Lärarutbildningens samverkansråd. Og fikk i oppdrag om å utvikle en modell ut fra denne kartleggingen. De hadde et frokostseminar i regi av regionen der også akademia var invitert og de holdt seminar på universitetet der de fleste av fakultetene møtte. I disse møtene og i kartleggingen ble det sagt ulike ting fra de ulike aktørene men det ble også tydelig at det var enighet omkring at de måtte likestilles på ordentlig. Det var også enighet om at det er rektors rolle å gjøre det mulig for sitt personal å drive forskning og så at det måtte være likhet i tilgang til økonomiske ressurser. Ut fra dette bestemte de seg for å arbeide med forskningsutlysninger i to steg, først som skisser for å få inn ideer og tanker fra profesjon, fra de som er forskningsutdannet. Dette innebærer at de som er tilsatt ved universitet eller hos huvudmän som har avtale med universitetet kan sende inn skisser. Skissene blir vurdert av en komite og dersom den er interessant men for eksempel mangler forskningstilknytning så er det ULF-prosjektgruppens arbeid å megle sammen. Det er rektor ved Göteborgs universitet som bestemmer hvem som skal sitte i komiteen. Det skal være åtte personer, fire fra skolhuvudmännen, to fra Göteborgs Stad og to fra øvrige skolhuvudmän, og de representerer ledelses- og virksomhetsnivå. Og så er det fire fra universitetet, en forsker som har erfaring med å vurdere forskningssøknader eller driver praksisnær forskning. I steg to tas bedømmningskriteriene (at det er et forskningsprosjekt, høy vitenskapelig kvalitet, innebærer samverkan og har plan for implementering) i bruk for å stimulere samarbeid. De har valgt å utforme en felles overenskommelse der prosesselementer ligger i bilag.

4.5.2. Uppsala

I Uppsala bygges også ULF opp forankret i de organisasjonene som finnes, som FoSam. Åtte kommuner betaler seg inn og universitetet betaler like mye. Uppsalanoden har etablert et styre der medlemmet i samordningsgruppen er ordförande. I styrelsen sitter prefekten, skolesjefer og ULF-

prosjektgruppen. Tre av kommunene har skrevet avtale (to kommuner og en frittstående gymnasie skole) mens de øvrige har skrevet hengeavtaler, som betyr at de har bundet opp sine kommuner men uten å gå hele veien inn i arbeidet. De har hatt workshops med lærstudentene, med VFU veiledere, med forskere på Uppsala og disputerte lærere hos huvudmän i regionen og rektorer, og på skolesjefsmøter. Med dette som utgangspunkt ble det skrevet avtaler med et antall som ville gå i gang og som har en overgripende avtale på fem år og ettårige avtaler som skal følge opp. Det er også dannet allsidig sammensatte arbeidsgrupper/utviklingsgrupper for å føre sammen aktører (ax til limpa) knyttet til aktivitetene i de ulike avtalene. Dette har ført til at folk forstår at det ikke handler om bestillinger men å tenke struktur. De har også etablert en lokal samordningsgruppe med en dekan per vitenskapsområde, en forsker per vitenskapsområde og studenter

4.5.3. Umeå

Arbeidet i Umeå har utgått fra arbeidet med utvikling av deres overordnede ULF-plan. Plandokumentet løfter grunnleggende prinsipielle/ideologiske stillingstakende nødvendig for prosessen videre. Hensikten med planen er å fastsette et felles mål tidlig i prosessen og at når arbeidet har kommet ganske langt i diskusjonene omkring ULF-plan så er det ganske mye opp til de medvirkende skolhuvudmän og læreseter å komme med sine innspill. De ulike læresetene utvikler sine egne ULF-planer som er relatert til den overordnede ULF-planen. Det er ganske mye opp til læresetene å foreslå selv hvilke måter de vil jobbe med praksisnær forskning og skoleutvikling på og komme med forslag. En annen prosess er mot skolhuvudmännen som har liknende trekk, det er viktig å få med deres stemmer og de har startet på skolesjefsnivå. Det skal imidlertid ikke stoppe der men både lærere og skoleledere skal også med i denne prosessen. Den tredje og større prosessen er internt på universitetet og handler om å bygge videre på eksisterende strukturer som deres forskningskomite på lærerhögskolan, lärarhögskolans styrelse, lärarhögskolans styrelse og ledelsesgruppe. I tillegg har de komplettert med en ULF-planeringsgruppe som består av fem personer. Parallelt med dette har de også jobbet mye med informasjon og dialog og etablert en struktur for dette, dels for å holde det hele sammen og også for å drive dialogmøter med huvudmännen og med læreseter.

4.5.4. Karlstad

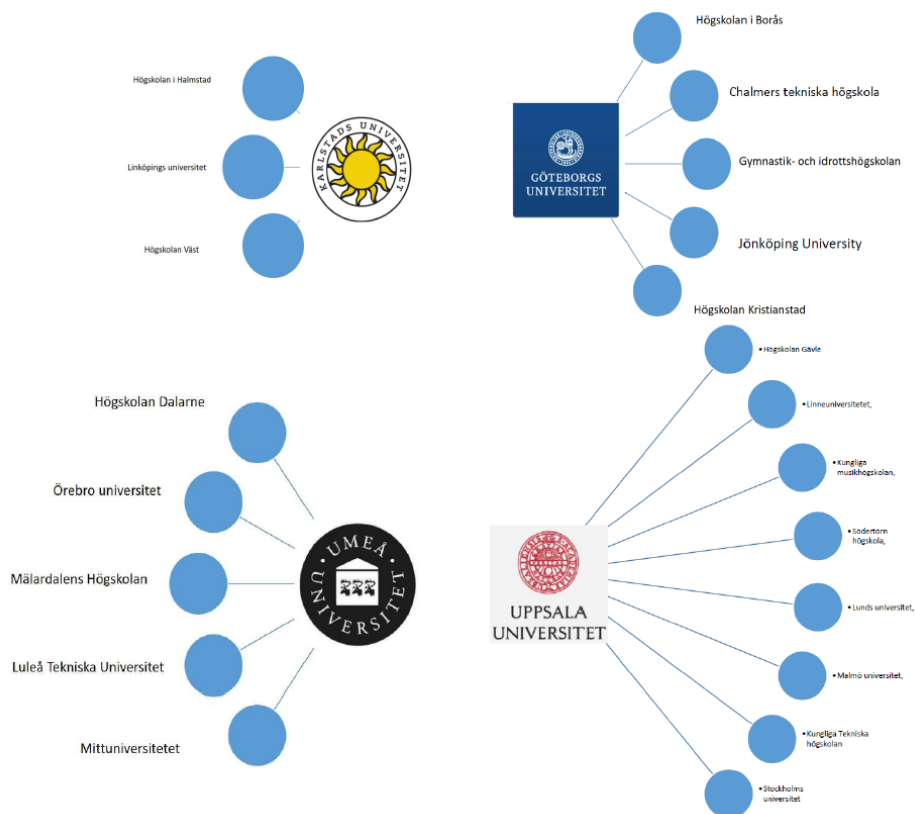
Ved Karlstad har det vært flere skifter av involverte personer i ULF arbeidet på ledernivå. Dette har medført til reorienteringer av arbeidet noe som innebærer at utviklingen der ikke synes å ha

kommet like langt som ved de andre nodene. Beskrivelsen er basert på informasjon fra intervju der informanten redegjør for prosessene i retrospekt og med forbehold om at vedkommende ikke selv var involvert i det tidlige arbeidet. Arbeidet med ULF begynte med at det ble tilsatt en prosjektleder som satte i gang et ganske raskt og effektivt arbeid med å rigge og sette i gang prosesser med ULF. Prosjektleder knyttet til seg en liten gruppe av forskere og ledere. Sammen forfattet de et dokument, en prosjektplan som beskrev i ganske omfattende og detaljert grad organisasjon og struktur. Prosjektplanen ble vedtatt i Lärarutbildningsnämnden der informanten deltok og hen oppfattet det som uklart hva ULF egentlig var. Det var få som stilte spørsmål ved prosjektplanen og når den ble vedtatt så ble den lagt til grunn for det som skjedde videre. I løpet av høsten var det høyt tempo i arbeidet, blant annet skulle de finansielle ressursene fordeles med en gang. Det ble fattet en rekke beslutninger der midler ble fordelt til pilotprosjekt i pågående forskningsprosjekt som sentrene ved universitetet holdt på med. Fire prosjekter fikk midler på 1, 2 mill. hver som skulle utbetales i 2018. I prosjektbeskrivelsen fremgår det at man skal fange opp hva det vil forskes på i feltet, men det skulle komme først på våren og i sammenheng med en behovsinventering. Denne tilnærmingen innebar at det ikke var overensstemmelse mellom hva forskergruppen allerede holdt på med og feltet. Dette beskrives som i strid med ULF-virksomhetens intensjon. Pilotprosjektene ble i hovedsak stoppet fra årsskiftet 2018-2019.

Etter dette ble det etablert en styringsgruppe bestående av samordningsgruppens medlem, prosjektlederen, dekan, RUCs föreståndare og etter hvert RUCs vitenskapelige ledere. Ved å involvere RUC ble skolelederperspektivet forsterket og hadde diskusjoner om fokus for ULF arbeidet skulle ligge. Betydningen av skolelederperspektivet og koblingen gjennom RUC er helt sentralt for det videre arbeidet, og samordningsmedlemmet ved Universitetet i Karlstad har selv begynt å treffe skolesjefer for å bygge på dette i den videre prosessen. I tillegg til interne utfordringer var det også utfordringer knyttet til uenigheter og etter hvert konflikt med de samarbeidende læresetene. Dels handlet det om fordeling av økonomiske midler og dels styringsform og organisering av ULF. Prosjektleder sluttet og medlemmet i samordningsgruppen i kraft av sin lederstilling trakk tilbake alle vedtak og startet arbeidet på nytt. Partene i ULF i Karlstad-noden hadde nye møter for å re-etablere organisasjonen. De utformet nye strukturer og iverksatte nye prosesser basert på enighet i Lärarutbildningsnämndens om økonomi, nye transparente prosesser og fornyet engasjement blant de involverte.

5. ULF forsøksvirksomhet – struktur og organisering

ULF består av ulike typer forsøksvirksomhet igangsatt fra de fire læresetene som fikk ULF oppdraget av regjeringen. Virksomheten ved det enkelte ULF-node er i ulike stadier av oppstart, og samtlige læreseter har knyttet til seg andre læreseter med lærerutdanning etter en invitasjon fra rektorene ved UU, GU, KaU og UmU. I invitasjonen til de andre læresetene ble det presisert at det var forventet en medfinansiering. Denne organiseringen har medført at 25 læreseter med lærerutdanning i Sverige på en eller annen måte er knyttet til ULF-prosjektet. Vi har tatt utgangspunkt i de ansvarlige universitetenes plandokumenter og de virksomhetsplaner og avtaletekster som finnes i vår kartlegging av forsøksvirksomheten. Vi har fokusert på hvem avtalene involverer og avtalenes innhold som omtaler av aktiviteter, oppgaver og fokus. Vi har oppsummert de ansvarlige nodenes samarbeidsrelasjoner med andre læreseter i Sverige i Figur 4. Figuren utgjør et grunnlag som vi etterhvert i evalueringsprosjektet har til hensikt å bygge ut i mer detalj etter hvert som ULF forsøksvirksomhet vokser frem.

Figur 4 Oversiktsbilde ULF forsøksvirksomhet over ansvarlig universitet-samarbeidende læresete.

I det følgende beskriver vi arbeidet i nodene slik vi så langt har fanget det opp gjennom de avtaler og virksomhetsplaner prosjektet har hatt tilgjengelig. Vi forventer at dette vil endre og utvikle seg videre i løpet av forsøksvirksomheten.

5.1. Göteborgnoden

Göteborgnoden består av totalt seks UH-institusjoner og ledes av Göteborgs universitet (GU). Samarbeidende læreseter er Högskolani Borås, Chalmers tekniska högskola, Gymnastik- och idrottshögskolan, Jönköping University og Högskolan Kristianstad. Det avholdes møter jevnlig i noden, ca. en gang i måneden. Vesentlige spørsmål i møtene har dreid seg om innhold og utforming av avtalene mellom læresetene, mellom de ulike læresetene og deres samarbeidende huvudmän, og erfaringsutveksling og rapportering av framdrift i avtaleutformingen. Spørsmål som det har vært behov for avklaring på er av organisatorisk, økonomisk art, samt hvilke personer og fra hvilket nivå i yrkesfeltet som skal være med i utforming av avtalen. Alle læresetene har løpende diskusjoner om samarbeid med huvudmän. På noen læreseter er det arrangert dialogseminar mellom lærere på skoler, huvudmän og forskere for å bidra til delt eierskap, delt målbilde og forventningsavklaring. I noden har en identifisert ulike problemstillinger og utfordringer som er felles for flere læreseter, blant annet problematikk vedr utlysning av middel til praksisnær forskning, fallgruver og muligheter ved forsøk med mesterlære og hvordan etablere forskingsprosjekt i samarbeid med skoler der studenter har VFU.

Tabell 2 Göteborgnoden

GÖTEBORGNODEN
Organisering:
Det enkelte læreseter forplikter seg til å gjennomføre tydelig definerte innsatser for samverkan om praksisnær forskning. Disse innsatsene er regulert i formelle avtaler mellom det enkelte læreseter og samarbeidende skolhuvudmän. Planleggingen av de konkrete innsatsene skal avstemmes med de øvrige læresetene, og erfaringer og resultat skal dokumenteres. Med utgangspunkt i lokale erfaringer og identifisering av problemområde skal det utarbeides gemensamma arbeidspakker som beskrives i en virksomhetsplan. Styringsgruppen skal lede og koordinere arbeidet med de ulike arbeidspakkene
Medlemmer/representasjon i noden:
Det er etablert en styringsgruppe for samarbeidet som består av en representant fra de respektive læresetene (med mandat å företräda försöksverksamheten ved det egna lärosäte). Leder/ordförande av styringsgruppen er fra GU og skolhuvudmännen deltar i styringsgruppen med to representanter. Rektorene/visektorene i noden har hatt møte en gang i året (rektorsmöte).
Tema for avtalen mellom læresetene i noden:
Avtalen mellom GU og de respektive læreseter er nesten klar til underskrift. I avtaleutkastet formuleres følgende syv paragrafer med underpunkt;
1 § Utgångspunkter, mål och syfte för lärosätessamverkan i Göteborgsnoden
2 § Innehåll i lärosätessamverkan i Göteborgsnoden

<p>2.1 § Praktisk forskning, 2.2 § Samverkans innehåll, 2.2.1 § Löpande erfarenhetsutbyte, 2.2.2 § Gemensamma arbetspaket</p> <p>3 § Former för lärosätessamverkan i Göteborgsnoden</p> <p>3.1 § Organisation och ledning, 3.2 § Medfinansiering, 3.3 § Kommunikation</p> <p>4 § Publikation</p> <p>5 § I händelse av tvist</p> <p>6 § Avtalstid</p> <p>7 § Meddelanden och kontaktpersoner</p>		
Samvirkende læresete (samverkansrådet):	Samarbeidende Huvudmän (inngått avtale med)	Avtalens tema
<p>Göteborgs universitet gir alle typer lærerutdanning</p> <p>Forsøksvirksomheten styres av Lærerutbildningens samverkansråd (partsammensatt) som består av: Göteborgs universitet (fire repr) Göteborgsregionens kommunalforbund (tre repr) Göteborgs stad (tre repr)</p>	<p>13 medlemskommuner/huvudmän: Tjörn kommune, Stenungsund kommune, Lilla Edet kommune, Alingsås kommune, Ale kommune, Kungälv kommune, Lerum kommune, Göteborgs Stad, Partille kommune, Häyda kommune, Öckerö kommune, Mölndal kommune, Kungsbacka kommune</p>	<p>«ULF-ansökan»: Utlysning av middel for praksisnær forskning. Krav som partene har utviklet sammen synliggjør tema for samarbeidet og presenteres som søknadskriterier:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Forskningsprosjektets potential att stärka den vetenskapliga grunden i förskola och skola</i> <ul style="list-style-type: none"> • nytta och användbarhet (..) • relevans i relation till (..) likvärdighet 3. <i>Forskningsprosjektets potential att stärka samverkan</i> <ul style="list-style-type: none"> • organisation () • infrastruktur () • grad av () lärare/förskollärare i forskningsprosjektets olika delar • eventuell samverkan med förskola/skola med låg måluppfyllelse,() 4. <i>Forskningsprosjektets vetenskapliga kvalitet</i> <ul style="list-style-type: none"> • syfte, frågeställningar, teoriänknytning, relation till tidigare forskning inom området, identifierade forskningsbehov, nytänkande och originalitet • studiedesign, metoder och datamaterial • eventuell tvärvetenskapliga och flervetenskapliga ansats • samlad forskarkompetens och eventuell tidigare forskning () 5. <i>Spridning av projektets forskningsresultat och beprövade erfarenhet</i> <ul style="list-style-type: none"> • akademiska publiceringsplan. • plan för hur projektet bedöms stärka förskolans/skolans beprövade erfarenhet och verksamhetsutveckling regionalt och nationellt <p>Medfinansiering fra de tre partene i samverkansrådet</p>
<p>Högskolan i Borås gir alle typer lærerutdanning unntatt yrkeslærerutdanning</p>	<p>Avtaler med huvudmän er under arbeid</p>	<p>Arbeider med innhold i avtalene (samarbeid om å gjøre læreryrket mer attraktivt, karriereveger, VFU og kommunikasjon)</p>
<p>Chalmers Tekniska högskola gir emneslærereksamen for gymnaset</p>	<p>Avtaler med huvudmän er under arbeid</p>	<p>Arbeider med ulike tema/prosjekt (mesterlærer, praksisnære prosjekt)</p>
<p>Gymnastik- og idrettshøgskolan gir emneslærereksamen for årskurs 7 – og gymnaset</p>	<p>Avtaler med huvudmän er under arbeid</p>	<p>Vil bygge på tidligere erfaringer med forskerskoler og samarbeide med disputerte idrettslærere. Planlegger utlysning av ULF-middel sammen med to huvudmän. Reiser spørsmål ved hvordan ivareta fristående skolhuvudmän</p>

Jönköping University gir alle typer lærerutdanning unntatt yrkeslærerutdanning	Avtaler med huvudmän er under arbeid	Arbeider med en kombinert VFU og Ulf-avtale
Högskolan Kristianstad gir alle typer lærerutdanning	Avtaler med huvudmän er under arbeid	Arbeider med en forskningsplattform

5.2. Uppsalanoden

Uppsalanoden består av totalt ni UH-institusjoner og ledes av Uppsala Universitet (UU).

Samarbeidende læresete er Högskolan Gävle, Linneuniversitetet, Kungliga musikhögskolan, Lunds universitet, Malmö universitet, Södertörn högskola, Stockholms universitet og Kungliga Tekniska högskolan. Det er etablert en lokal samordningsgruppe for forsøksvirksomheten ved hvert av de ni læreseta der representasjonen skal bestå av de tre partene; læresete, huvudmän og lærerstudenter. Den enkelte samordningsgruppe har utarbeidet en virksomhetsplan der det formuleres hva en ønsker å oppnå og hvorfor, hvilke aktiviteter det er forventer skal støtte dette og kostnader. Det er spesifisert i planen hvordan kostnadene skal fordeles mellom læresete, huvudmän og ULF-middel. Uppsalanoden har blitt enige om to typer møter/forum.

I **ULF-Bazar** blir alle lokale samordningsgrupper fra de ni læresetene som deltar i noden invitert til seminar der formålet/syftet er erfaringsdeling og å lære av hverandre når det gjelder oppbygging av strukturer og utprøving av modeller. ULF Bazar arrangeres to ganger i året og vertskapet går på omgang mellom de respektive læreseta. Deltakerne er ledamöterna i samordningsgruppene som blir inndelt i grupper der det presenteres og diskuteres ulike praktiske og organisatoriske spørsmål knyttet til samarbeidet. I den respektive samordningsgruppen ved hvert læresete blir en enig om "hva en tar med hjem" av det som er presentert og diskutert. I **Aim-day**⁶ (huvudmännens/profesjonens spørsmål møter forskere), blir ulike spørsmål sendt inn i forkant av seminaret, og forskere deltar i gruppedrøftinger av det spørsmålet som vekker interesse. Ikke alle spørsmål resulterer i forskningsprosjekt. Det ble gjennomført en test-AIMDay høsten 2018 der alle læreseta ble invitert for å bli presentert for og prøve ut denne arbeidsmåten.

⁶ Uppsala presenterer AimDay slik: AIMDay is a registered trademark owned by Uppsala University. AIMday ger företag och organisationer tillgång till akademiska forskare som kan bidra med kunskap och nya perspektiv på de specifika problem och frågor man brottas med i sin verksamhet. Akademiska forskare får värdefulla insikter i vilken typ av frågeställningar och problem som finns i företag och organisationer och hur dessa är relaterade till den egna forskningen. Både företag, organisationer och akademiska forskare har mycket att vinna på att delta i AIMday. Hentet fra nettet den 1. Feb 2019. <http://aimday.se/?lang=sv>)

Tabell 3 Uppsalanoden

UPPSALANODEN		
Organisering:		
Det finnes en avtale/overenskommelse som alle ni læresetenes rektorer har skrevet under.		
Medlemmer/representasjon i noden:		
Styringsgruppen for Uppsalanoden består av ordførande fra UU, ledamot fra UU (ordførande fra UUs lokale samordningsgruppe, fire ledamöte fra de andre læresetene, fire huvudmän, to studenter fra UU. Styringsgruppen er saksforbereder for rektor ved Uppsala I ULF-spørsmål.		
Tema for avtalen mellom læresetene i noden:		
Det er utarbeidet en felles virksomhetsplan/kappe for de ni læresetene i Uppsalanoden som er basert på de ni virksomhetsplanene til læresetene. De respektive læresetene har utviklet sine mål/delmål relatert til disse		
<i>De övergripande målen för försöksverksamheten kan sammanfattas vara relaterat till utveckling, prövande och utvärdering av modeller inom nedanstående sex områden.</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Modeller för förstärkt FoU-kapacitet/FoU-organisation hos huvudman (tillsammans med lärosäte) inkl. delade tjänster och t.ex. forskningsmiljöer hos huvudman</i> 2. <i>Utifrån huvudmannens prioritering och professionens frågor skapa modeller/system för att förädla och utveckla frågor till forskningsfrågor i samverkan med lärosäte</i> 3. <i>Modeller för finansiering av (praktiknära) forskningsprojekt</i> 4. <i>Modeller för lärarstudenternas delaktighet som brygga mellan lärosäte och huvudman inkl. självständiga arbeten, VFU</i> 5. <i>Modeller för stärkt vetenskapligt förhållningssätt hos forskollärare/lärare/skolledare</i> 6. <i>Modeller för övriga professionsutvecklingsinitiativ som rymts inom ULF</i> 		
Arbetet med implementeringen av verksamhetsplanen i nodens 9 lokale samverkansgrupper kommer att føljas opp halvårsvis av styrgruppen som återrapporterer till rektorskonsferensen om hur försöksverksamheten framskrider.		
Uppsalanoden har to parallelle prosesser; å bygge infrastruktur og tilrettelegge (överväga) en utlysning		
<i>Samvirkende læresete (samverkansrådet):</i>	<i>Samarbeidende Huvudmän</i>	<i>Avtalens tema</i> VIRKSOMHETSPLANER
<p>Uppsala Universitet gir alle typer lærerutdanning, unntatt grundlärarexamen inriktning fritidshem og yrkeslärareksamen</p> <p>ULF-försöksverksamhet organiseras lokalt i Uppsala genom Forum for samverkan (FoSam) som är en del av Fakulteten för utbildningsvetenskaper på Uppsala universitet.⁷ Forum for Samverkan (FoSam) som består av: en dekan og en forsker fra fakultetene (Utbildningsvit) (MedFarm), (TekNat), (HumSam), tre representanter fra avtals huvudmän: (Uppsala kommun), (Enköping kommun), (NTI gymn Uppsala/AcadeMedia) og tre studenter/doktorander.</p>	<p>Har inngått avtale med tre huvudmän:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uppsala kommune, • Enköping kommune, • NTI/Academia <p>Har under arbeid avtaler med ytterligere seks kommuner innenfor FoSam, og har ambisjoner om å involvere samtlige kommuner i regionen på sikt</p>	<p>UUs lokale verkesamhetsplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablerat 3 forskningsmiljöer (kunskapsproduksjon og kunskapsutbyte i samverkan huvudman og UU) • Hittat former for fler kombinerte tjenester universitet-huvudman • Ökat antal forskare vid Uppsala universitet som ser möjligheter med att forska tillsammans med personal hos huvudmän. • Tydlig koppling mellan systematisk kvalitetsarbete og prioriterade forskningsområden. • Minst 3 kvalifiserade frågeställningar till AIMday 2019 • För noden utforma ULF forskningsutlysning (inkl. kriterier, bedömningsgrupper etc.) for forskningsutlysning dec 2019 () • Ökat antal examensarbeten som utgår från verksamheternas uttalade behov. • Utvecklat formerna for VFU som samverkansyta mellan huvudman-lärosäte. • Fler yrkesverksamma lärare og skolledare får möjlighet att utveckla forskningslitteracitet kopplat till beprövad erfarenhet.

⁷ Hentet fra lokal verksamhetsplan Uppsala universitet, lastet opp på Uppsalas medarbetportal den 26.11.2018

		<ul style="list-style-type: none"> Hitta former för att engagera fler disputerade lärare och skolledare i forskningsprojekt som genomförs i samverkan mellan lärosäte och huvudman. Hitta verksamma modeller för bred delaktighet och spridning av forskningsbaserad kunskap. <p>Det er i tillegg utviklet konkrete, spesifikke aktivitetsplaner til hvert av disse delmålene for hver av de tre huvudmän Enköping, Uppsala og NTI/Academia.</p>
Högskolan Gävle gir alle typer lærerutdanning	<p>Avtaler med huvudmän i RucX-regionen⁸ er under arbeid:</p> <p>Bollnäs kommune Gävle kommune, Hofors kommune, Hudiksvall kommune, Ljusdal kommune, Nordanstig kommune, Ockelbo kommune, Ovanåker kommune, Sandviken kommune, Söderhamn kommune, Älvkarleby kommune</p> <p>Det er tegnet rammevtale med huvudmän i Gävle kommune</p>	<ol style="list-style-type: none"> Etablerande av forskningsfond med partner Högskolan i Gävle, kommuner och företag i RucX-regionen Utvecklad samverkan med Gävle kommun och HiG kring praktknära forskning och systematisk kvalitetsarbete Videre samarbeid med videreutvikling av "Gävle-modellen": <ul style="list-style-type: none"> fortsatt utveckling av preventiva metoder för att skapa trygghet och motverka kränkningar samt skapa forsknings- och evidensbaserad kunskap som kan publiceras i adekvata sammanhang. vidareutveckling av datainsamlingsinstrument, analysförfarande, kunskapspridning inom Gävle kommun och i ett vidare perspektiv genom publiceringar nationellt och internationellt samt forskare medverkar på studiedagar och bidrar till att tillgängliggöra forskning till för verksamheten adekvat form. Utveckla RucX: Utvecklat samverkansavtal i ULF-anda Regional inventering av behov av forskning och/eller utbildningsinsatser: Regionalt anpassade modeller för inventering av praktknära och verksamhetsutvecklande forskningsfrågor behöver utvecklas och prövas. Modellerna ska ha utgångspunkt i vad forskollärare, lärare och skolledare upplever som utmaningar och som behöver beforskas inom sina enskilda verksamheter. Två modeller för att inventera, diskutera och precisera forskningsfrågor och praktknära forskningssamverkan kommer att prövas. Utmaningar och möjligheter med att få till praktknära och verksamhetsutvecklande forskning: En forskningsbaserad genomlysning Strategisk mindre kommun att få med i ULF-avtal Överbryggande behörighetsgivande kurs Examensrätt för forskarutbildning inom området Utbildningsvetenskap vid Högskolan i Gävle
Linneuniversitetet gir alle typer lærerutdanning	Avtaler med huvudmän er under arbeid	<p>Verksamhetsplan för 2018 Övergripande mål och delmål Skapa långsiktiga strukturer för att möjliggöra för lärare, lärarstudenter och forskare att samverka i praktknära forskning och verksamhetsutveckling</p> <ul style="list-style-type: none"> (..)

⁸ Verksamhetsplan för försöksverksamheten kring ULF-avtal – Högskolan i Gävle och RucX-regionen (utkast 2018-11-15/GFN): Denna verksamhetsplan avser huvuddelen av 2019 års försöksverksamhet kring praktknära forskning som bedrivs med Högskolan i Gävle som samordnande lärosäte i relation till skolhuvudmän i RucX-regionen (Bollnäs, Gävle, Hofors, Hudiksvall, Ljusdal, Nordanstig, Ockelbo, Ovanåker, Sandviken, Söderhamn, Älvkarleby).

		<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla en avancerad VFU-handledarutbildning som tillsammans med den nuvarande kan valideras in som 15 hp i magisterprogrammet • Påverka behörighetskraven för tillträde till magisterprogrammet • Mötesplats forskning och skolhuvudman <p>Skapa långsiktiga strukturer för aktiviteter i avsikt att bedriva och stärka praktiktäna forskning utifrån skolans behov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utveckla det självständiga arbetet mot en tydligare koppling till verksamheten <p>Skapa strukturer för verksamhetsöverskridande anställningar och uppdrag</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utredda möjligheter att skapa verksamhetsöverskridande tjänster med samma huvudman <p>Verksamhetsplan för 2019</p> <p>Skapa långsiktiga strukturer för att möjliggöra för lärare, lärarstudenter och forskare att samverka i praktiktäna forskning och verksamhets-utveckling</p> <ul style="list-style-type: none"> • (..) • Genom-förande av avancerad VFU-handledarutbildning som tillsammans med den nuvarande kan valideras in som 15 hp i magisterprogrammet • Deltagande i forskningsprojekt <p>Skapa långsiktiga strukturer för aktiviteter i avsikt att bedriva och stärka praktiktäna forskning utifrån skolans behov</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktiviteter och modeller planeras, byggs upp och genomförs i samverkan • Identifiera prioriterade områden <p>Skapa strukturer för verksamhetsöverskridande anställningar och uppdrag</p> <p>Utredda möjligheter att skapa verksamhetsöverskridande tjänster med samma huvudman</p>
<p>Kungliga musikhögskolan gir emneslärareksamen for årskurs 7 – og gymnaset</p>	<p>Avtaler med huvudmän Eskilstuna kommune</p>	<p>KMH och Eskilstuna kommun (..) ...[...] pågår två aktionsforskningsprojekt samtidigt, där det övergripande (..) handlar om samarbetet mellan KMH och Eskilstuna kommun, vilket innefattar det andra aktionsforskningsprojektet som i sig innehåller de små projekt som musklärare och Eskilstuna kommun bedriver tillsammans med forskare från KMH.</p> <p>Målsettinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En över tid bestående mötesplats för forskning och praktik (..) skall under försöksperioden provas och inrättas. • Att arbeta för att öka andelen musklärare i Eskilstuna med minst kandidatexamen i Musikpedagogik. • Minst 3 men helst 10 musklärare efter försöksperiodens slut har deltagit i produktion av ny kunskap som utgår från problemområden i skärningspunkten mellan beprövad kunskap och vetenskap. <p>Delmål 2019:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testa en kombination av centrala större träffar och lokala mindre träffar för musklärare i kommunen som vill ingå i en forskningsmiljö.

		<ul style="list-style-type: none"> (..)dessa träffar dokumenteras med ljud- eller videoupptagning för analys av den övergripande aktionsforskningsstudien. skapa möjlighet till tillfällig nedsättning i tjänst (..) för lärare som vill arbeta mer aktivt tillsammans med forskare. <p>Minst två forskningsfrågor skickas till AIM DAY 2019 och minst två mindre delstudier genomförs.</p>
<p>Lunds universitet gir emneslärereksamen for årskurs 7 – og gymnaset</p> <p>Lokal samordningsgruppe med to representanter fra skolhuvudmännene, seks lærerrepresentanter/fagpersoner fra Lunds universitet, en studentrepresentant.</p>	<p>Avtaler med huvudmän: Lund kommune Åstorp kommune (underarbeid)</p>	<p>2018</p> <ol style="list-style-type: none"> Organisering av projektet PF/ULF vid Lunds universitet: <ul style="list-style-type: none"> En informell grupp (..) representerade initialt Lunds universitet inom den s.k. Uppsalanoden Lokal samordningsgruppe med åtta ledamöter (...). Sammansättning: två representanter för skolhuvudmännene Lunds kommun (..) fyra lärarrepresentanter för Lunds universitet (..) och en studentrepresentant Etablering av samverkan mellom Lunds universitet og skolhuvudmännene Lunds kommun och Åstorps kommun har inletts och kommer att vidareutvecklas. Forskning <ul style="list-style-type: none"> Upprättande av kompetenslista med forskare vid Lunds universitet som definierar sig själva som praktiktäna skolforskare. (..) Utlysning av tvåårig postdoktorsanställning i utbildningsvetenskap med inriktning mot praktiktäna skolforskning. (..) <p>2019</p> <ol style="list-style-type: none"> Förberedelser och möjligen start av minst tre forskningsprojekt i samverkan mellan ovan nämnda aktörer. Tillsättning av postdok i utbildningsvetenskap med inriktning mot praktiktäna skolforskning. (..) Inleda arbetet med avtal rörande ULF mellan Lunds universitetets ämneslärarutbildning och skolhuvudmän.
<p>Malmö universitet gir alle typer lærerutdanning</p>	<p>Avtaler med huvudmän Malmö stad</p>	<ol style="list-style-type: none"> Att skapa intresse för försöksverksamheten hos regionens skolhuvudmän via våra regionala samverkansorgan. Att tillsammans med regionens skolhuvudmän skriva fram en gemensam avsiktsförklaring för försöksverksamheten, vilken kan omfatta lärosäten från flera noder. Att förankra ULF-samverkan hos berörd personal på fakulteten Lärande och samhälle Att skapa en struktur inom fakulteten Lärande och samhälle för att kommunicera, dokumentera och verkställa samverkan kring praktiktäna forskning inom försöksverksamheten ULF (..). Att identifiera samverkanspartners bland skolhuvudmän i regionen Att på fakulteten skapa förutsättningar för någon form av delade tjänster mellan skolhuvudmän och universitet med syfte att pröva dessa i försöksverksamheten Att utse lokal samordningsgruppe Att skriva fördjupade samverkansavtal med en eller flera parter som representerar regionala skolhuvudmän

		Att inom ramen för ULF utveckla samverkansmodeller tillsammans med regionens skolhuvudmän som följande verksamhetsår systematiskt ska prövas, dokumenteras och utvärderas
<p>Södertörn högskola gir alle typer lærerutdanning unntatt yrkeslærerutdanning</p> <p>I den lokala samordningsgruppen för Södertörns högskola ingår ti personer, fem fra SH og fire fra Huddinge samt en administrativ støtteperson</p>	<p>Avtaler med huvudmän Huddinge kommune</p>	<p>Övergripande mål</p> <ul style="list-style-type: none"> (...)utveckla minst en forskningsmiljö hos huvudman och lärosätet som utgör en mötesplats för gemensam kunskapsproduktion och kunskapsutbyte och involverar både forskare, lärare/pedagoger och lärarstudenter Finna långsiktigt fungerande former för att sprida och använda befintliga forskningsresultat i verksamheten Stärka det vetenskapliga förhållningssättet hos förskollärare/lärare och skolledare <p>Långsiktiga mål</p> <ul style="list-style-type: none"> att utveckla organisatoriska förutsättningar (..) praktisknära forskning och spridning och användning av forskningsresultat att verka för att samarbeten mellan lärosätet och (..) kommunen etableras. att finna långsiktiga former för delad tjänst inom praktisknära forskning att ge goda förutsättningar för (..) anställda i kommunen att arbeta med forskningsrelaterad verksamhetsutveckling, samt för (..) anställda vid lärosätet att bedriva både forskning och samverkan inom försöksverksamheten. att (..) lärarstudenterna ges möjlighet att koppla innehållet i sina självständiga arbeten till de forskningsprojekt som bedrivs inom försöksverksamheten. att (..)garantera tillräcklig stabilitet och långsiktighet (
<p>Stockholms universitet gir alle typer lærerutdanning</p> <p>Den modell för praktisknära forskning som Stockholms universitet, i samverkan med övriga lärosäten och skolhuvudmän i Stockholmsregionen, önskar pröva och vidareutveckla inom ramen för ULF-försöksverksamheten med praktisknära forskning är <i>Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS)</i></p> <p>STLS är en befintlig samverkansplattform mellan skolhuvudmän i Stockholmsregionen och forskare vid främst Stockholms universitet.</p>	<p>Avtaler med huvudmän i Stockholmsregionen idag (inom STLS): Stockholms stad, Botkyrka kommun, Nacka kommun (Fryshuset), Kunskapsskolan Sverige AB</p>	<p>Övergripande mål</p> <ol style="list-style-type: none"> Att ha en stabil styrning och ledning av den verksamhet som planeras Att pröva möjligheten att vidareutveckla STLS till en långsiktigt hållbar modell för undervisningsutvecklande ämnesdidaktisk forskning. (1,2,3) Att utveckla större "ULF-forskningsprojekt" som både svarar mot professionens behov och mot huvudmannens kvalitetsarbete Att skapa förutsättningar för utveckling av hur lärardrivna FoU-projekt kan arbetas fram med relevant forskningsförankring Den forskning som produceras inom STLS har hög relevans för lärarprofessionen och håller hög vetenskaplig kvalitet. Den forskning som produceras inom STLS är tillgänglig för och väl känd bland lärare. Lärarstudenter ges möjlighet att genomföra självständiga arbeten som knyter an till STLS verksamhet
<p>Kungliga Tekniska högskolan gir emneslærereksamen for årskurs 7 – og gymnaset</p> <p>Samarbeidet samordnas av KTH og Stockholms stad till en början, inom ramen för Vetenskapens Hus.</p>	<p>Avtaler med huvudmän Stockholms stad</p>	<p>Overgripande mål:</p> <ol style="list-style-type: none"> Öka antalet huvudman i ULF Utveckla en modell där man identifiera forskningsfrågor vid besök på Vetenskapens Hus. Involvera lärare och lärarstudenter i samarbete med en KTH didaktikforskare så att relevanta frågeställningar identifieras. Bedriva ULF praktisknära forskning.

5.3. Umeånoden

Umeånoden består av totalt seks UH-institusjoner og ledes av Umeå universitet (UmU).

Samarbeidende læreseter er Högskolan Dalarna, Örebro universitet, Mälardalens Högskola, Luleå Tekniska Universitet, Mittuniversitetet. Det er utviklet en felles mal for de avtalene de respektive læresetene inngår med Umeå Universitet har inngått/skal inngå med de respektive læresetene.

Avtalen mellom Umeå universitet og Högskolan Dalarna og Mälardalens Högskola er undertegnet, de andre er under arbeid og forventes å være klare ved utgangen av februar 2019. Umeå har inngått avtale med R10 og Piteå kommune.

Tabell 4 Umeånoden

<p>UMEÅNODEN</p> <p>Organisering:</p> <p>Umeå universitets rektor har övergripande ansvar för UmU-delen av försöksverksamheten. Lärarhögskolan har operativt ansvar, och bereder ULF-ärenden i sin ordinarie organisation (ledningsgrupp, forskningskommitté, styrelse) samt har tillsatt en samverkanslektor för arbete med ULF-samordning och en referensgrupp bestående av seniora forskningsledare med erfarenhet av praktisk forskning. Även en kommunikationsresurs är knuten till verksamheten</p> <p>Ledning av verksamheten samordnas vid ordinarie dialogmöten mellan universitetsledningen och Lärarhögskolans ledning. En ULF-planeringsgrupp hanterar de mer praktiska aspekterna av verksamhetens organisering. De regelbundna lärosätesdialogerna formaliseras genom bildandet av en rådgivande styrgrupp, som består av representanter från Umeå universitet och medverkande lärosäten.</p> <p>Medlemmer/representasjon i noden:</p> <p>Tema for avtalen mellom læresetene i noden:</p> <p>Det er utarbeidet en avtalemal som er felles for alle læresetene i noden. Punkt 6 med underpunkt er spesifikk for det respektive læresetet, de øvrige punktene beskrives likt i alle avtalene</p> <p>1 Parter</p> <p>2 Definitioner</p> <p>3 Bakgrund</p> <p>4 Försöksverksamhetens övergripande syfte</p> <p>5 Generella utgångspunkter</p> <p><i>5.1 FoU i symmetrisk och komplementär samverkan (Medverkande skolhuvudman/lärosäte förväntas:)</i></p> <p><i>5.2 Strukturer och aktiviteter för långsiktig samverkan, 5.3 Relation till lärarutbildning, 5.4 Samverkansorganisation, 5.5 Personella, finansiella och övriga resurser, 5.6 Tidsplan, kommunikation och utvärdering</i></p> <p>6 Medverkande läresetet specifika åtaganden för detta avtal</p> <p>(Detta avsnitt relaterar punktvis till de generella utgångspunkterna ovan. Texterna ska vara kortfattade och kan hänvisa till texten ovan, till parternas ULF-planer samt till andra bilagor.)</p> <p>6.1 FoU i symmetrisk och komplementär samverkan</p> <p>(Medverkande lärosäte ska redovisa hur man beaktar a) samverkans syfte, b) vad praktisk forskning innebär, c) relationen mellan forskning och verksamhetsutveckling (FoU), d) den symmetriska och komplementära ansatsen samt e) parternas roller. Umeå universitets ställningstaganden finns redovisade ovan samt i universitetets ULF-plan)</p> <p>6.2 Strukturer och aktiviteter för långsiktig samverkan</p> <p>(Medverkande lärosäte ska beskriva vilka nya strukturer och aktiviteter som försöksverksamheten avser att undersöka, inklusive syfte, målsättning och uppföljning.)</p> <p>(Målsettinger; strukturer og aktiviteter beskrives, samt overordna budsjett og tidsplan)</p> <p>6.3 Relation till lærarutbildning</p> <p>(Medverkande lärosäte ska beskriva försöksverksamhetens eventuella relation till lærarutbildning)</p> <p>6.4 Samverkansorganisation (Här beskrivs ingående parter samt relevant samverkansorganisation)</p> <p>6.4.1 Umeå universitet, 6.4.2 Medverkande læresetet;</p>
--

<p>(Medverkande lärosäte ska för försöksverksamheten beskriva: A) sin interna organisation, B) sin organisation för samverkan med Umeå universitet, C) sin organisation för samverkan med skolhuvudmän)</p> <p>6.4-3 Gemensam samverkansorganisation</p> <p>6.5 Personella, finansiella och övriga resurser</p> <p>(Här beskrivs de resurser som respektive part avsätter, inklusive årsvis specificerad budget.</p> <p>6.5.1 Umeå universitet, 6.5.2 Medverkande læresete</p> <p>(Medverkande lärosäte ska lämna in en budget enligt en separat mall. Budgeten ska specificeras per år och inkludera medel som vidareförmedlas från Umeå universitet och lärosätets medfinansiering. Lärosätets medfinansiering ska uppgå till minst det belopp som vidareförmedlas från Umeå universitet)</p> <p>6.6 Tidsplan, kommunikation och utvärdering</p> <p>6.6.1 UmU, GU, KaU, UU har inrättat en gemensam nationell hemsida (ulfavtal.se) och varsin lokal hemsida.</p> <p>6.6.2 Medverkande læresete</p> <p>6.7 Eventuellt övrigt</p> <p>7 Avtalstid</p> <p>8 Tvist</p>		
<i>Samvirkende læresete</i>	<i>Samarbeidende Huvudmän</i>	<i>Avtalens tema</i>
<p>Umeå universitet gir alle typer lærerutdanning</p> <p>Forsøksvirksomheten koordineres av det Regional samverkansrådet og er en viktig del av samverkanstrukturen. I det regionale samverkansrådet er det medlemmer fra AC-län; Örnsköldsvik, Region Västerbotten og Lärarhögskolan vid Umeå Universitet. Under samverkansrådet er det en operativ ULF-arbeidsgruppe.</p>	<p>Piteå kommune</p>	<p>1. Lärares och forskares inträde och medverkan i FoU-miljön Utveckla och pröva olika "inträdesstrukturer" som ska underlätta inträdet, möjliggöra medverkan i FoU-miljön samt bidra till långsiktigt hållbara strukturer för samverkan kring praktisknära forskningen i skolan. Inom ramen för försöksverksamheten utvecklas och prövas i detta syfte: a. aktionsforskning, b. forskningscirklar och c. examensarbete i samverkan samt hur dessa tre kan länkas samman med varandra.</p> <p>2. Kompetens, tjänster och uppdrag i FoU-miljön Identifiera miljöns nyckelaktörer och trygga lärares/rektorers FoU-kompetens og utvikle ulike strukturer som professionsprogram og kompetensutveckling, utreda och definiera "FoU-magistrandens" roll/uppdrag, kommundoktorandtjänster, samverkanslektorat i kommunen, nya meriteringssystem för forskare kopplat till FoU i samverkan</p> <p>3. FoU konferens Piteå kommun vill inom ramen för ULF skapa en återkommande nationell och långsiktig mötesplats mellan forskare och lärare/skola och akademi i form av en FoU-konferens</p>
<p>Umeå universitet gir alle typer lærerutdanning</p> <p>Forsøksvirksomheten koordineres av det Regional samverkansrådet og er en viktig del av samverkanstrukturen. I det regionale samverkansrådet er det medlemmer fra AC-län; Örnsköldsvik, Region Västerbotten og Lärarhögskolan vid Umeå Universitet. Under samverkansrådet er det en operativ ULF-arbeidsgruppe.</p>	<p>Felles avtale med kommunene I Region Västerbotten (R10): Arjeplogs kommune, Arvidsjaur kommune Dorotea kommune Lycksele kommune Malå kommune Norsjö kommune Sorsele kommune Storumans kommune Vilhelmina kommune Åsele kommune</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikle samvirkende strukturer og aktiviteter som skal være <i>symmetrisk og komplementære, dvs at det skal bygge likverdig på partenes behov, kompetanser og engasjement, som kompletterer hverandre.</i> • R10 kommunene er små, relativt tynt befolket og har begrensede ressurser og lærermangel. Det overgripende syftet/formålet er å øke likeverdigheten innenfor og mellom de deltakende skolhuvudmännens skoler og styrke elevenes rett til å få undervisning av kvalifiserte lærere. Styrke kapasiteten i kommunene til å gi fjernundervisning og bidra til kommunikasjon mellom skolene og kommunene
<p>Under beskrives innholdet i avtalene mellom de respektive læresetene og UmU. Til en viss grad handler disse avtalene om planer og aktiviteter det respektive læresete har inngått/ønsker å inngå med sine samarbeidende huvudmenn</p>		

<p>Högskolan Dalarna gir alle typer lærerutdanning unntatt grundlæreexamen inriktning fritidshem</p> <p>Intern organisation: Styringsgruppe er Lærerutbildningens ledningsgruppe som består av utveklingsledaren for lærerutbildningen, forskningsledaren for forskningsprofilen Utbildning og lærande, chefen for Pedagogisk utveklingscentrum Dalarna (PUD), samt linjecheferne for de akademier og avdelningar vars personal er verksam inom området.</p> <p>• Organisation försöksverksamheten: Operativt ansvariga: Verksamhetsutvecklare vid PUD med särskilt ansvar for att utveckla samverkansformer for praktisknära forskning, forskningsledare for Utbildning og lærande, og utveklingsledare for lærerutbildningen.</p>	<p>Avtaler med huvudmän er under arbeid</p> <p>Har siden 1990-tallet hatt Pedagogisk utveklingscentrum Dalarna (PUD) som nå omfatter 24 medlemmer (kommuner i Dalarnas-, Gävleborgs- och Västmanlands län, men också ett antal fristående huvudmän)</p>	<p>Syfte att samverka enligt devisen "lærerutbildning som skolutveckling"</p> <p>Målsetting/syfte; skoleutvikling ved regionens skolor, lærerutbildningen ved Högskolan Dalarna og styrke forskningsprofilen, "Utbildning og lærande". Kommunernas skolesjefer er involvert sammen med representanter fra lærerutdanningen, representanter fra forskningsgrupper og personal vid PUD.</p>
<p>Mälardalens Högskola gir alle typer lærerutdanning unntatt grundlæreexamen inriktning fritidshem og yrkeslæreexamen.</p> <p>Mälardalens högskola har ett centralt samverkansråd som är rektors rådgivande organ for samverkan (strategisk råd utan operativt ansvar). MDH har på strategisk nivå ett centralt samverkansavtal Samhällskontraktet (SK) som är en struktur for samverkan inom offentlig sektor med regionen i stort. Inom SK finns Mälardalens kompetenscentrum for lærande (MKL) vars fokus är lærerutbildningen og skola i regionen. Inom MKL prioriteras FoU samt kompetensförsörjning. I MKL möts företrädare for regionen og lärosäte og även om nivån är strategisk finns också visst operativt ansvar. Försöksverksamheten ULF kommer att införlivas i redan befintliga strukturer inom MKL. Där finns idag ex. försöksverksamheten med Övningsskolor (OS), uppdragsutbildningar samt FoUprojekt med förskolor/skolor i regionen.</p>	<p>Avtaler med huvudmän er under arbeid</p>	<p>Mälardalens Högskola beskriver: Försöksverksamheten med övningsskolor avslutas under 2019 vilket skapar behov att se över VFU:n i lærerutbildningarna. I det arbetet blir det möjligt att integrera praktisknära skolutveckling på vetenskaplig grund som en central del inom VFU. Men, den strukturen måste utvecklas, prövas og utvärderas.</p>
<p>Mittuniversitetet gir alle typer lærerutdanning unntatt Yrkeslæreexamen</p> <p>Mittuniversitetet har redan en etablerad struktur for skolsamverkan genom RUN (Regionalt utveklingsnätverk). Detta innebär kortfattat att universitetet har samarbeitsavtal med 19 kommuner i regionen og i RUNs oppdrag ingår samordning,</p>	<p>19 kommuner (ikke navngitte)</p>	<p>Mittuniversitetet beskriver: Syftet er: <i>genom att bygga vidare på våra befintliga strukturer, utarbeta og prøva nye strukturer og metoder for att öka möjligheterna for regionens kommuner og det egne lärosätet att delta i praktisknära skolforskning samt ta del av og basera sin verksamhet på aktuell skolforskning.</i></p> <p>Målsättningarna är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • att prøva olika kompetensutvecklande aktiviteter, baserade på dialogmöten mellan lärosätets

<p>utveckling och forskningsanknytning i förskola, fritidshem, skolverksamheter, lärarutbildning samt kompetensutveckling för parternas personal. RUN-kommunerna är representerade i ledningsgruppen, är med och beslutar om verksamhetsplan, handlingsplan och budget samt är med och finansierar RUNs verksamhet med 2 kr/kommuninvånare.</p>		<p><i>forskare och skolhuvudmännen (for eksempel arrangere forskings sirkler)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>att utveckla en långsiktig og funksjonell struktur som økar både førskolornas, skolornas og lærarutbildningens møjligheter att aktivt ta del av de forskningsresultat som forskning vid Mittuniversitetet (bygga opp en digital plattform for att sprida og diskutera forskningsresultat samt utvecklings- og forskningsmøjligheter)</i> • <i>prøva ulike modeller for samarbeide mellom lærosätets forskare og skolhuvudmännens personal, delta som aktiv part i FoU-projekt samt gjennomføre några mindre FoU-projekt (etablere forskergruppe, identifisere hvem ved huvudmännen som er ansvarlig for praksisnær skoleforskning, rutiner for informasjonsspredning, "frågefångst", pott til såkornmiddel, gjennomføre små forskningsprosjekt)</i>
<p>Örebro universitet gir alle typer lærerutdanning unntatt yrkeslæreexamen Avtalen med UmU er under arbeid; det skisseres etablering av et regionalt samverkansråd, Centrum for praktisknær forskning (ska utgöra navet i lærarutbildningsrelevant forskning men också utgöra ett kompetensentrum för såväl lærarutbildningen som skolhuvudmän. Även samarbetet med skolhuvudmän och skolor sker inom centrum för praktisknära skolforskning) Örebro bygger videre på erfaringer fra RUC-samarbeidet</p>	<p>Avtaler med huvudmän er under arbeid</p>	
<p>Luleå Tekniske Universitet gir alle typer lærerutdanning unntatt grundlæreexamen inriktning fritidshem og yrkeslæreexamen Avtale med UmU under arbeid</p>	<p>Avtalen er under arbeid</p>	

5.4. Karlstadnoden

Karlstadnoden består av totalt fire UH-institusjoner og ledes av Karlstads Universitet (KaU). Samarbeidende læreseter er Høgskolan Halmstad, Lindköping universitet og Høgskolan Väst. Grunnet reorientering i arbeidet i Karlstadnoden er det per dato begrenset med informasjon tilgjengelig i avtaleform.

Tabell 5 Karlstadnoden

KARLSTADNODEN		
Organisering:		
Medlemmer/representasjon i noden:		
Tema for avtalen mellom læresetene i noden:		
<i>Samvirkende læresete</i> <i>(samverkansrådet):</i>	<i>Samarbeidende Huvudmän</i>	<i>Avtalens tema</i>
Karlstads Universitet Gir alle typer lærerutdanning unntatt grundlärarexamen inriktning fritidshem		
Högskolan Halmstad Gir alle typer lærerutdanning unntatt grundlärarexamen inriktning fritidshem og yrkeslärarexamen		
Lindköping universitet Gir alle typer lærerutdanning		
Högskolan Väst Gir alle typer lærerutdanning		

5.5. Oppsummering

De tre nodene som utredningsgruppen har mottatt dokumentasjon fra har alle inngått avtaler med sine samarbeidende læreseter. UU, Umu og GU har alle inngått avtaler med huvudmän. De samarbeidende læresetene har kommet ulikt langt i å ferdigstille avtaler med sine respektive huvudmän. Dokumentene viser at noen av læresetene bygger samarbeidet med skolhuvudmän på tidligere nettverk/samarbeidsorgan (RUC og Fosam), mens andre synes å bruke ULF-avtalen som en anledning til å etablere nye nettverk/samarbeidsorgan og å peke ut fagpersoner som er læresetets representanter både i nodemøtene, i intern organisering ved læresetet og i møtene med huvudmänn det skal inngås avtale med. Oversikten i tabellene over viser derfor ikke et fullstendig bilde av situasjonen, men at det er mange prosesser i gang. De avtalene som er inngått mellom de respektive læresetene og de respektive huvudmän er av varierende omfang og har en stor bredde i tema og innretning. Det er naturlig at vi evauleringsprosjektet ser nærmere på innholdet i avtalene som grunnlag for utvalg av case for nærmere studier i neste fase av prosjektet.

6. Modeller for forsøksvirksomhet for samverkan omkring praktisknæra forskning

I ULF-oppgavet heter det at Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet og Karlstads universitet skal “planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktisknära forskning”. En hovedproblemstilling i evalueringen er å undersøke hvilke modeller og aktiviteter som inngår i forsøksvirksomheten og begrunnelser for valg av modeller og aktiviteter.

Som det framgår av gjennomgangen av dokumenter knyttet til ULF-oppgavet og våre observasjoner og intervjuer, kan modell forstås på ulike måter. Generelt kan en modell være en anskueliggjøring av planlagte strukturer, prosesser og aktiviteter. Modellen fungerer da som et forbilde eller et mønster for hva som skal utvikles og etableres. SOU 2018:19 synes å legge en slik deduktiv modellforståelse til grunn når utredningen anbefaler regjeringen om å tydeliggjøre ULF-oppgavet. Utredningen ber regjeringen om å presisere hvilke ulike elementer/områder innenfor praksisnær forskning og samarbeid som skal utvikles, prøves ut og evalueres ved de ulike læresetene. I anbefalingen heter det at “Regjeringen får överväga om försöksverksamheten själv får avgjöra inom vilken eller vilka av de fyra noderna som olika områden ska utvecklas och prövas” (SOU 2018:19, s. 142).

ALF-avtalen har gitt overordnede føringer på ULF, men utover det har ikke universitetene konkretisert og lagt en slik ex ante eller ovenfra – og – ned forståelse av modellbegrepet til grunn for utviklingen av forsøksvirksomheten. Tvert om viser tilgjengelig dokumentasjon og våre observasjoner og intervjuer at universitetene bevisst har valgt å ikke utvikle ulike modeller for praksisnært forskningssamarbeid og aktiviteter som gir forbilder og mønstre for hva skal prøves ut på de ulike læresetene. Forsøksvirksomheten ved de fire nodene tar utgangspunkt i en mer induktiv og generisk forståelse av modellutviklingen der ulike forståelser og tradisjoner innenfor praksisnær forskning og ulike, etablerte samarbeidsrelasjoner og aktiviteter ved de ulike læresetene, kartlegges, diskuteres, revideres og videreutvikles. Det kan være mange argumenter for en slik framgangsmåte der konturene av modeller vokser fram nedenfra. Vi vet blant annet fra studier av

utdanningsreformer at reformenes gjennomslagskraft i praksis styrkes når de tar hensyn til kontekstuelle forhold og bygger på kulturelle tradisjoner og profesjonenes verdier.

Aktørenes tolkning av modellbegrepet legger føringer på evalueringsarbeidet. Selv om ALF-avtalen har vært en overordnet modell i den forstand at den har gitt idégrunnlaget og vært inspirasjonskilde for ULF-oppdraget, betyr det at vi ikke kan evaluere utviklingen, implementeringen og resultatene av modeller som er utviklet ex ante for de ulike nodene. I det videre arbeidet må vi legge til grunn en induktiv modellforståelse når vi skal beskrive, identifisere og analysere hvilke prosesser, strukturer og aktiviteter som inngår i forsøksvirksomheten. En modell forstås da som en gjengivelse eller en representasjon av utviklede strukturer, prosesser og aktiviteter. Modellene utvikles som abstraksjoner av etablerte, komplekse sammenhenger, som vokser fram nedenfra og identifiseres gjennom ex post-studier av praksis.

Beskrivelsen av rammer, strukturer og prosesser rundt og i etableringen og gjennomføringen av forsøksvirksomheten, viser at vi må legge denne induktive modellforståelsen til grunn for det videre evalueringsarbeidet. I tillegg kan slike dokumenterte modeller av forsøksvirksomheten være modeller for videre utvikling av samvirke som styrker praksisnær forskning, anvendelse av forskning og det vitenskapelige grunnlaget for lærerutdanningen og skolevesenet i Sverige.

På bakgrunn av den framgangsmåte som samordningsgruppen og nodene har valgt for arbeidet med forsøksvirksomheten, er det med andre ord for tidlig å tegne et bilde av modellene som utvikles og prøves ut. Etter hvert vil vi imidlertid kunne se hvordan ulike elementer/områder defineres, forstås, utvikles og implementeres i forsøksvirksomheten. Slik vi vurderer det, er det gjort et formidabelt arbeide ved de fire nodene når det gjelder å involvere svensk lærerutdanning i forsøksvirksomheten. 25 av 27 læreseter som tilbyr lærerutdanning, er involvert i forsøksvirksomheten. Det gir et godt grunnlag for det videre arbeidet med forsøksvirksomheten og bestrebelsene på å utvikle samvirket mellom universitet/høgskoler og huvudmän som forsterker det vitenskapelige grunnlaget for lærer- og førskolelærerutdanning og skolevesenets virksomhet. Samlet vil det konstituere ulike modeller for praksisnær forskning og langsiktig samvirke mellom universitet/høgskoler og huvudmän ved de fire nodene.

Det er for tidlig å identifisere ulike modeller for samvirke. Ut fra materialet som så langt foreligger, kan vi imidlertid identifisere noen sentrale elementer eller dimensjoner som inngår i og konstituerer modellene som er under utvikling:

- Forståelse av og operasjonalisering av praksisnær forskning
- Forskningstemaer
- Forståelsen og operasjonalisering av forskningsanvendelse
- Innholdet i de formelle avtalene mellom aktørene som inkluderes
- Tilsettingsprosedyrer og de involvertes arbeidsplaner
- Finansieringsmodeller
- Samarbeidsarenaer og samarbeidsprosesser/infrastruktur for samvirke
- Huvudmännens rolle og involvering
- Koblingen til skolens kvalitets- og utviklingsarbeid
- Skoleledernes rolle og involvering
- Lærernes rolle og involvering
- Koblingen til lærerutdanningene (lærere og studenter)
- Koblingen til forskerutdanningene for yrkesaktive lærere
- Koblingen til forskerutdanningen for lærerutdannere
- Tilgjengeliggjøring av forskning

Dette er temaer som det arbeides videre med i samordningsgruppen og i nodene, og som evalueringen vil følge opp i de videre fasene av evalueringsprosjektet.

7. Referanser

Allen, J. B., & Shockley, B. (1996). Composing a research dialogue: University and school research communities encountering a cultural shift. *Reading Research Quarterly*, 3(2), 220–228.

Aasen, P., & Prøitz, T. (2003). Sektorsmyndigheternas roll i svensk skolforskning. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 8(4), 255.

Boucher, C. Smyth, C. A., & Johnstone, M. (2004). Creating collaborative spaces: The pleasure and perils of doing multidisciplinary, multi-partner qualitative research. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 26(3), 419–428).

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.

Carlgren, I. (2005). Praxisnära forskning—varför, vad och hur. *Forskning av denna världen II*, 7.

Clark, C., Moss, C. A., et al. (1996). Collaboration as dialogue: Teachers and researchers engaged in conversation and profession development. *American Educational Research Journal*, 33(1), 193–231.

Dir 2017:27 Ökad samverkan kring praktikinära forskning för stärkt vetenskaplig grund i skolväsendet -

Eriksson, A. (2009). *Om teori och praktik i lärarutbildning: en etnografisk och diskursanalytisk studie* (Doctoral dissertation, Göteborgs universitet. Utbildningsvetenskapliga fakulteten).

Gibbons, M., Limoges, C., Nowotny, H., Schwartzman, S., & Scott, P. (1994). *The New Production of Knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies*. London: Sage.

Jonsson, L. (2001). *Kunnskapsutbildning I samverkan mellan forskning och praktik*. Linköping: Linköpings universitet. Ekonomiska institutionen.

Kyle, D. W., & McCutchen, G. (1984). Collaborative research: Development and issues. *Journal of Curriculum Studies*, 16(2), 173–179.

Levinsson, M. (2015). *Kartläggning och sammanställning av forskning i Norden*. Stockholm: Vetenskapsrådets Rapporter.

Malfroy, J., & Yates, L. (2003). Knowledge in action: doctoral programs forging new identities. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 25(2), 119–129.

McWilliam, E. (2004). W(h)ither practitioner research. *The Australian Educational Research*, 31(2), 113–126.

Mattsson, M. (2004). Att forska i praktiken. *Kunskapsföretaget i Uppsala AB: Läromedel & Utbildning*, 5-73.

Nutley, S. Davies, H., & Walter, I. (2003). Evidence-based policy and practice: Crosssector lessons from the United Kingdom. *Social Policy Journal of New Zealand*, 20, 29–48.

Nutley, S. Jung, T. & Walter, I. (2008). The many forms of research- informed practice: a framework for mapping diversity, *Cambridge Journal of Education* , 38:1, 53–71,

Prop. 2016/17:50. *Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft*. Regeringens proposition, Stockholm 24. november 2016.

Prøitz, T. S. (2018) Utbildningspolitikens förståelse av evidens, I Wahlström, N. & Alvunger, D. (eds.) *Den evidensbaserade skolan. – svensk skola I skärningspunkten mellan forskning och praktik*, Stockholm, Natur och Kultur

Prøitz, T. S. (2015). *Metoder for systematiske kunnskapsoversikter – relevant, tilgjengelig og praktisk anvendbar?* Stockholm: Vetenskapsrådets Rapporter.

Prøitz, T. S. & Aasen, P. (2016) Balancing evidence-based and experience-based knowledge in education, in: *Att ta utbildningens komplexitet på allvar. En vänskrift till Eva Forsberg*, ed. by Maja Elmgren, Maria Folke-Fichtelius, Stina Hallsén, Henrik Román & Wieland Wermke, Uppsala: Uppsala University, Uppsala Studies in Education 138, pp. 193-207.

Rasmussen, J., & Holm, C. (2012). In pursuit of good teacher education: How can research inform policy? *Reflecting Education* , 8(2), 62–71. Retrieved from <http://reflectingeducation.net>

Rensfeldt, A. B. (2013). *Imaginerings of “Europe” in the governmentality of PhD education*. *European Education* , 45(4), 44–60.

SOU 2018:19. Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring”, Stockholm 2018

SOU 2017:35. *Samling för skolan. Nationell strategi för kunskap och likvärdighet. Slutbetänkande av 2015 års skolkommission*. Stockholm 2017.

Tikunoff, W.J, & Ward, B. A. (1983). Collaborative research on teaching. *Elementary School Journal* , 83(4), 454–467.

Van den Akker, J (1999). Principles and Methods of Development Research. I: Van Den Akker, J., Nieveen, N., Branch, R.M., Gustafson, K.L. and Plomp, T. (Eds.). *Design Methodology and Developmental Research in Education and Training*, Kluwer Academic Publishers, The Netherlands, s. 1-14

Vetenskapsrådet Yttrande om betänkandet "Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring"
(Sou2018:19), underteget av generaldirektøren 2018-06-25, diarienummer 1.1.3.-2018-5639

Skriftserien nr. 19
2019

—

Utbildning, lærande, forskning

En evalueringsstudie - delrapport 1

—

Tine S. Prøitz

Kristin Barstad

Petter Aasen

—

ISBN 978-82-7860-359-8

ISSN 1893-3068

—
usn.no

